

Cấu trúc dữ liệu và giải thuật

Cây nhị phân

Nguyễn Văn Tiến

Giới thiệu cây nhị phân

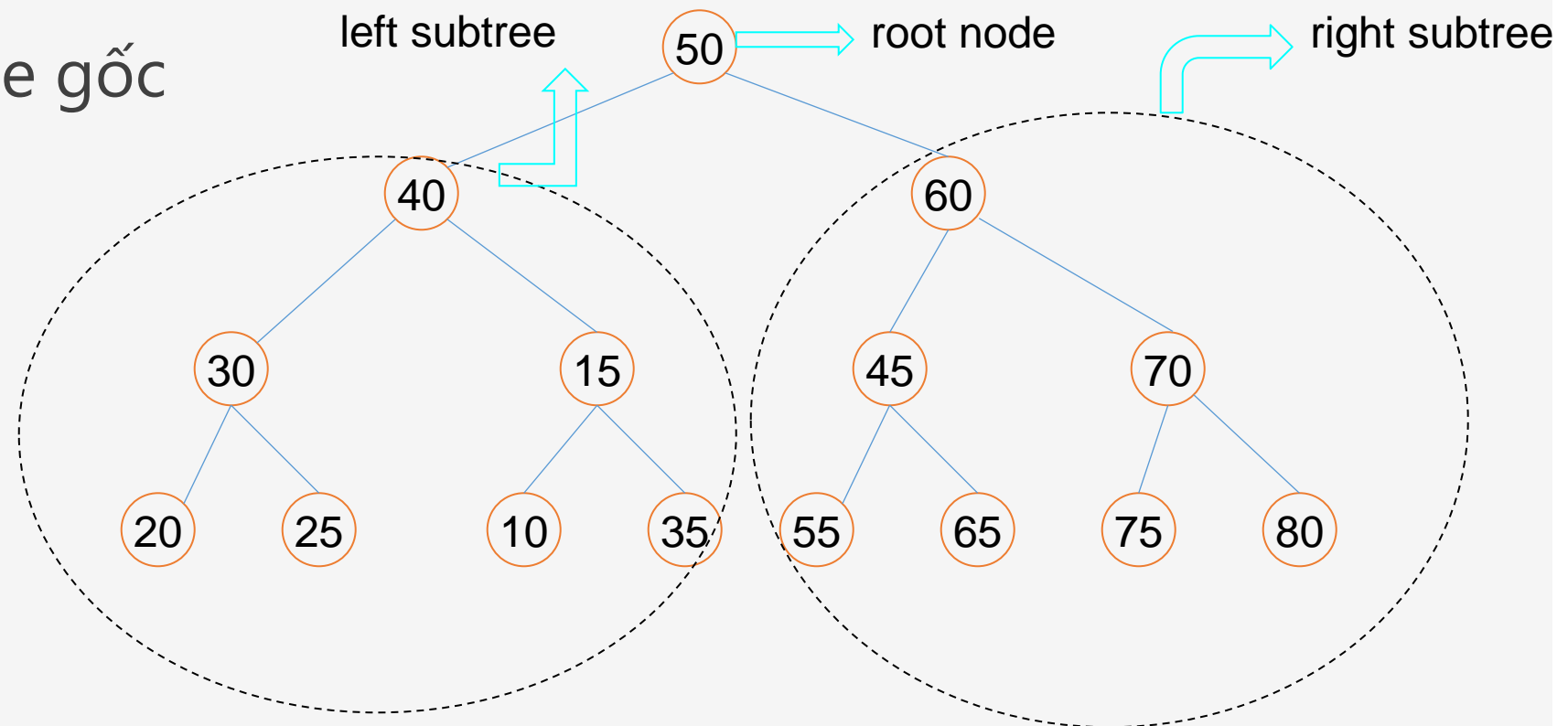
Định nghĩa

Tập hợp hữu hạn các node có cùng kiểu dữ liệu (có thể là tập \emptyset) được phân thành 3 tập con:

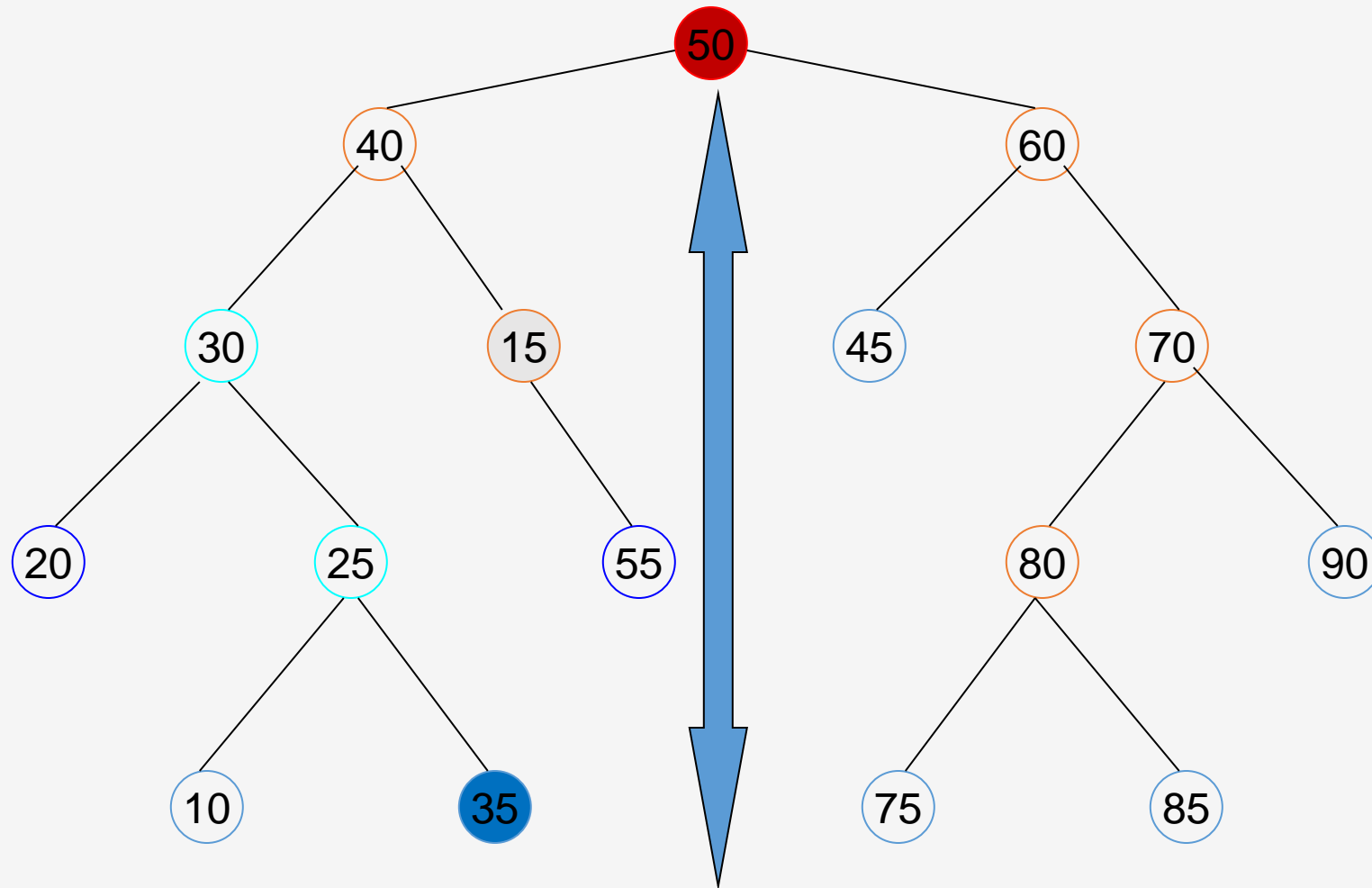
Một node gọi là node gốc

Cây con bên trái

Cây con bên phải

Giới thiệu cây nhị phân

- Node gốc
- Node trung gian
- Node lá
- Độ sâu của cây

Giới thiệu cây nhị phân

Các loại cây nhị phân

Cây lệch trái: Cây chỉ có node con bên trái.

Cây lệch phải: Cây chỉ có node con bên phải.

Cây nhị phân đúng (strickly binary tree): Node gốc và tất cả các node trung gian có đúng hai node con.

Cây nhị phân đầy (complete binary tree): Cây nhị phân đúng và tất cả node lá đều có mức là d .

Cây nhị phân gần đầy (almost complete binary tree): Tất cả node con có mức không nhỏ hơn $d-1$ đều có hai node con. Các node ở mức d đầy từ trái qua phải.

Cây nhị phân hoàn toàn cân bằng: Số node thuộc nhánh con trái và số node thuộc nhánh con phải chênh lệch nhau không quá 1.

Giới thiệu cây nhị phân

Các loại cây nhị phân

Cây nhị phân tìm kiếm. Cây nhị phân thỏa mãn điều kiện:

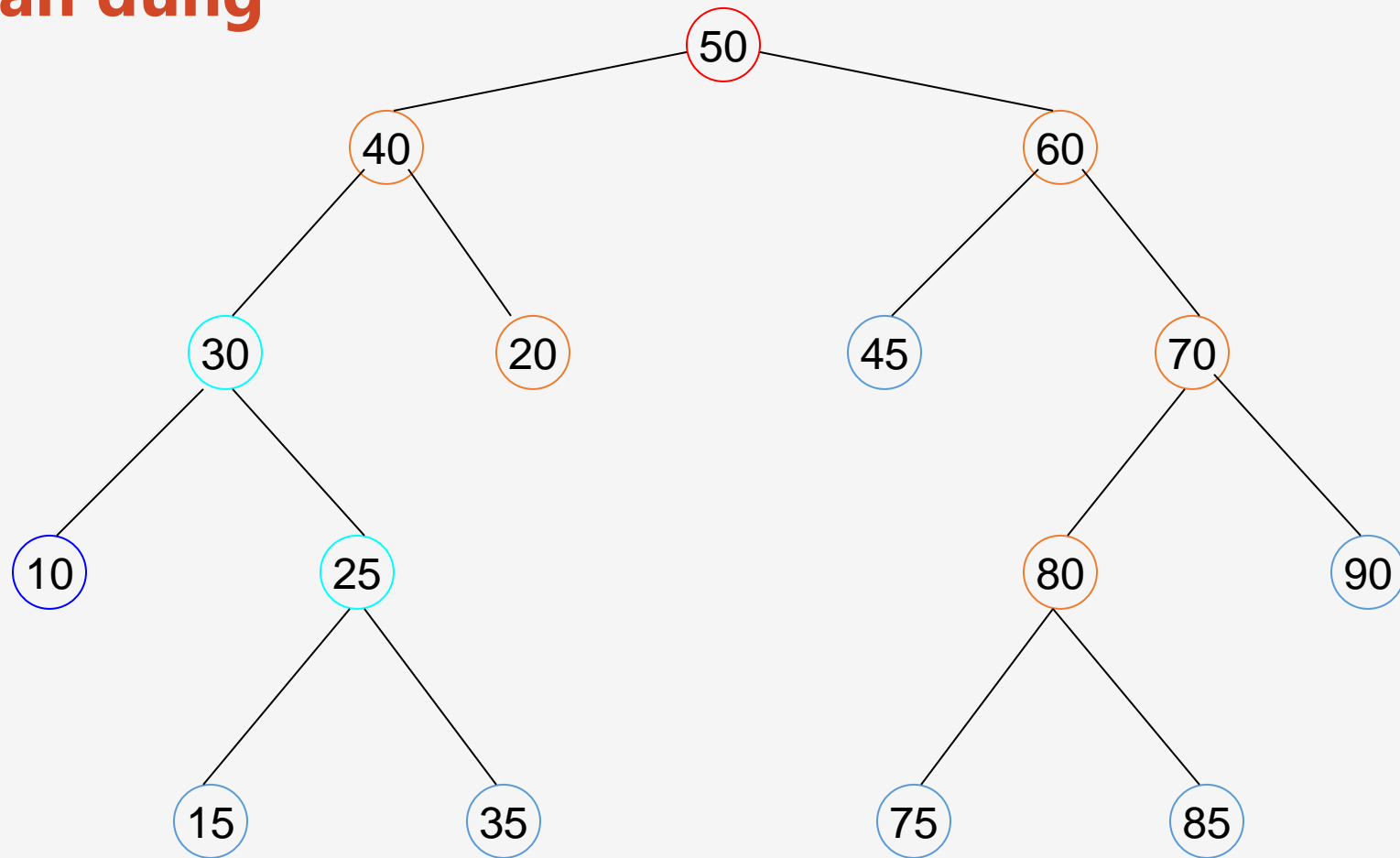
1. Hoặc là rỗng hoặc có một node gốc.
2. Mỗi node gốc có tối đa hai cây con. Nội dung node gốc lớn hơn nội dung node con bên trái và nhỏ hơn nội dung node con bên phải.
3. Hai cây con bên trái và bên phải cũng hình thành nên hai cây tìm kiếm.

Cây nhị phân tìm kiếm cân bằng: Chiều sâu cây con trái và chiều sâu cây con phải chênh lệch nhau không quá 1.

Giới thiệu cây nhị phân

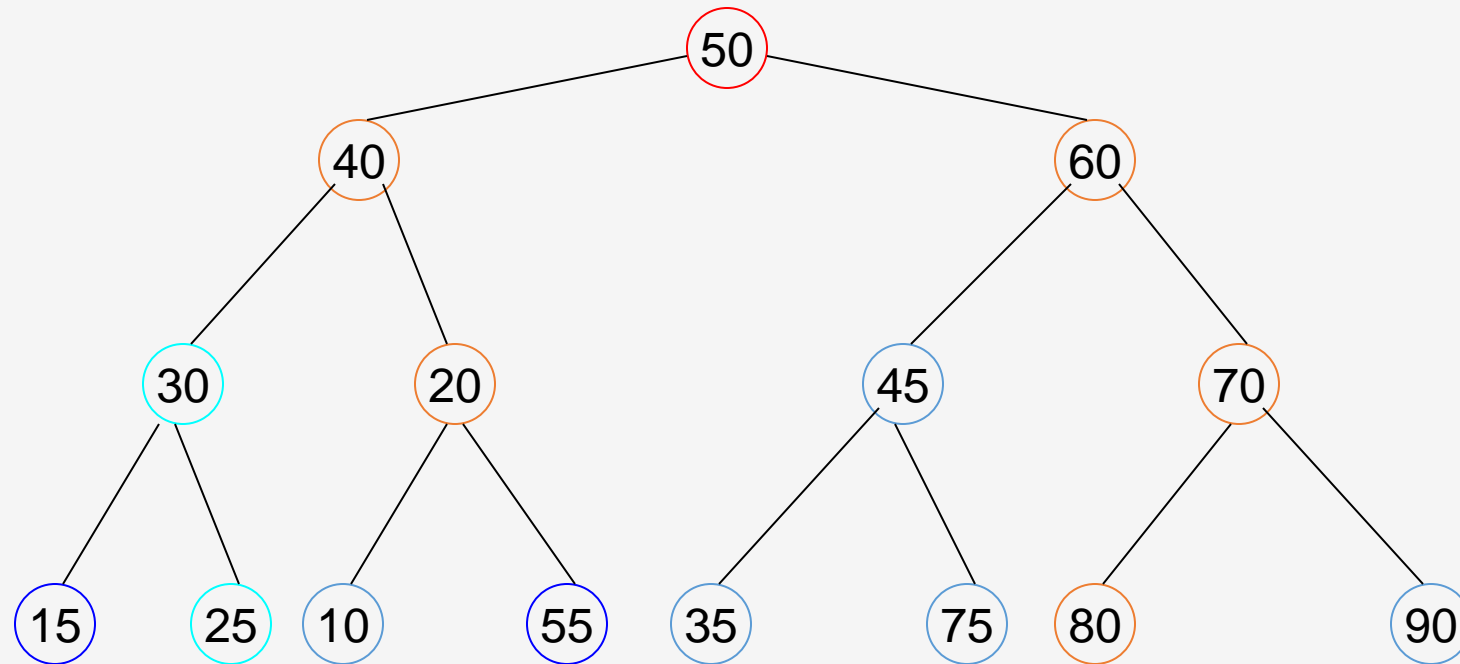
Cây nhị phân đúng

Giới thiệu cây nhị phân

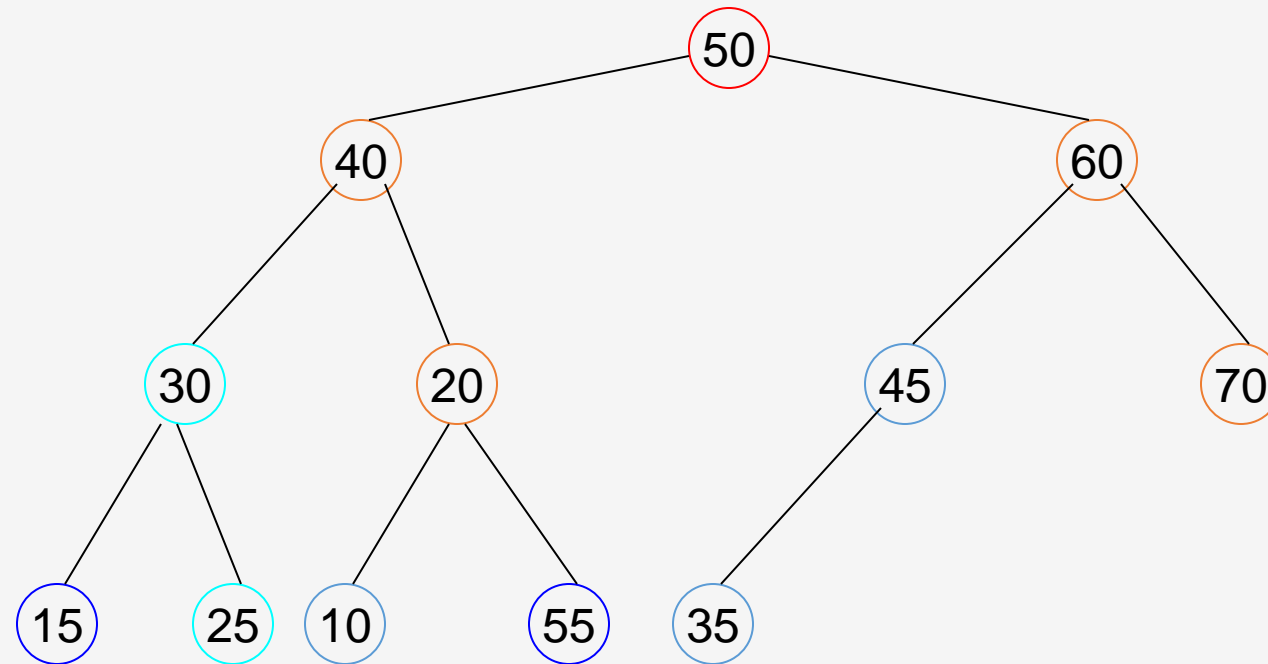
Cây nhị phân đầy

Giới thiệu cây nhị phân

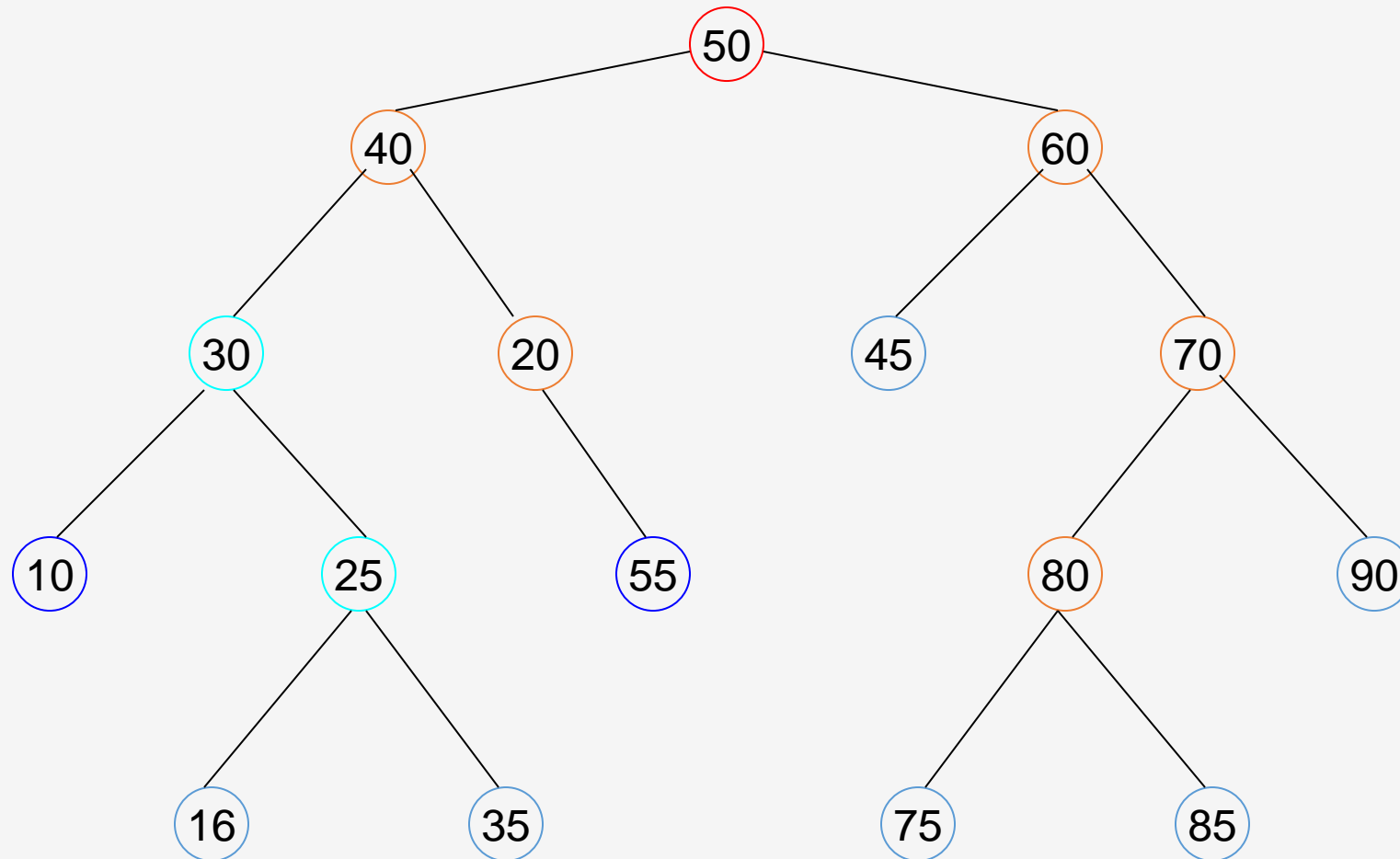
Cây nhị phân gần đầy

Giới thiệu cây nhị phân

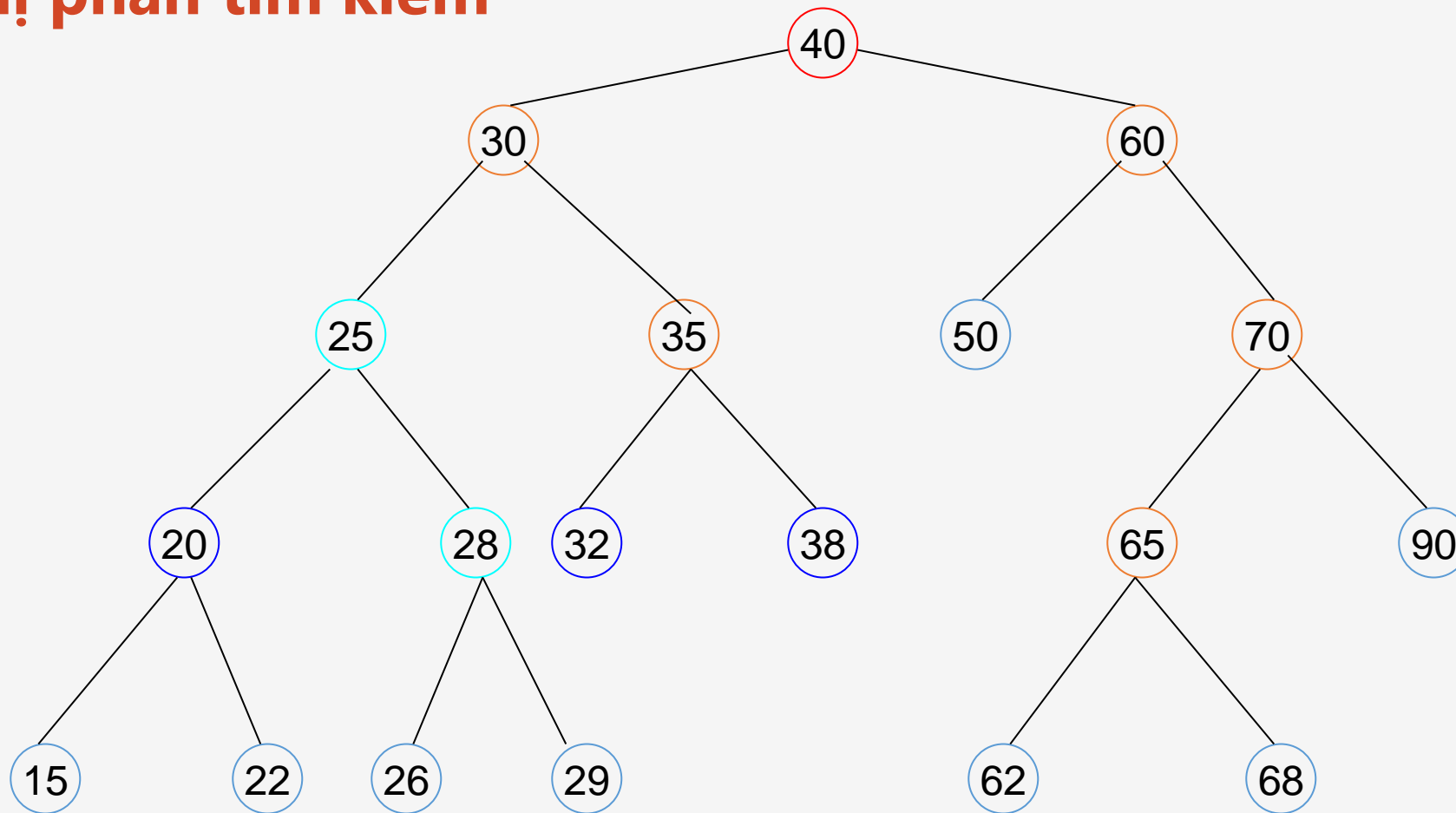
Cây nhị phân cân bằng

Giới thiệu cây nhị phân

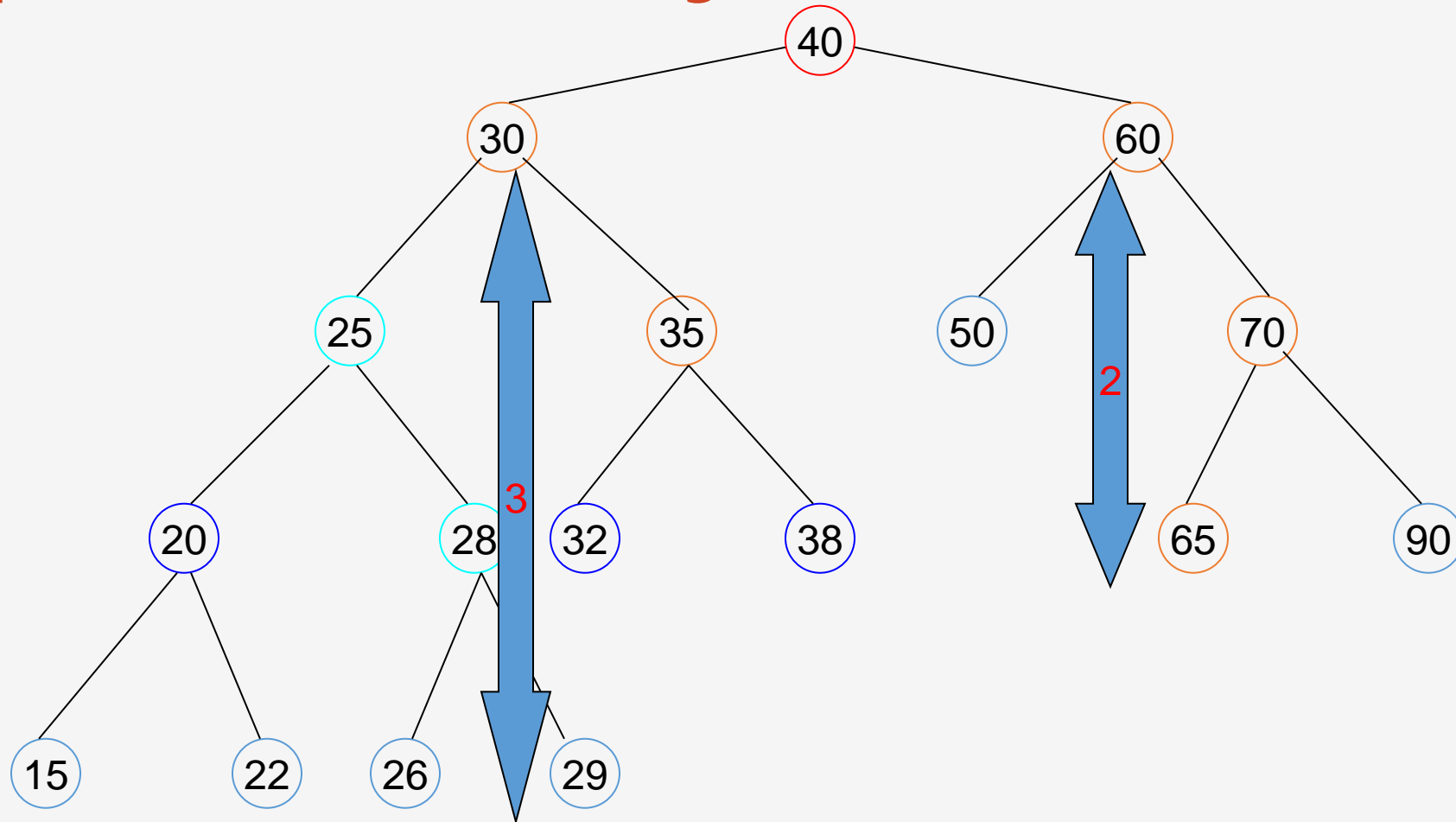
Cây nhị phân tìm kiếm

Giới thiệu cây nhị phân

Cây nhị phân tìm kiếm cân bằng

Biểu diễn cây nhị phân

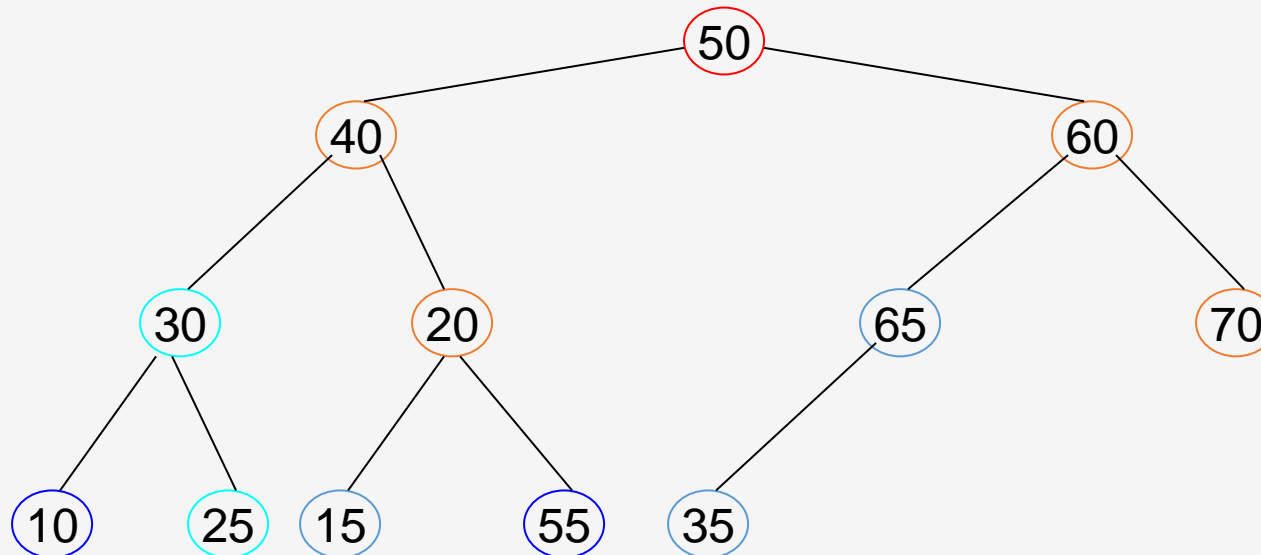

Biểu diễn liên tục sử dụng mảng

Node gốc: Lưu trữ ở vị trí 0.

Nếu node cha lưu trữ ở vị trí p thì node con bên trái của nó được lưu trữ ở vị trí $2p+1$, node con phải được lưu trữ ở vị trí $2p+2$.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	...
50	40	60	30	20	65	70	10	25	15	55	35	∅	∅	∅

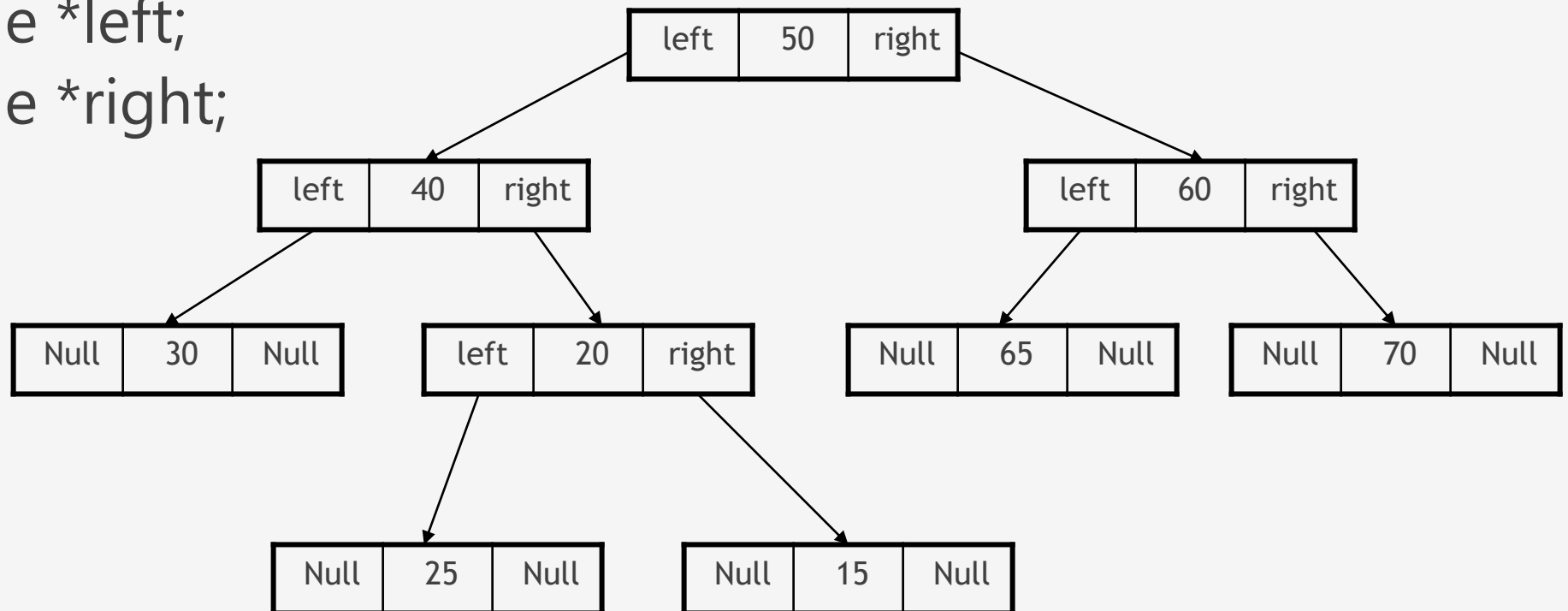

Biểu diễn cây nhị phân

Biểu diễn rời rạc sử dụng danh sách liên kết

```
typedef struct node {  
    Item infor;  
    struct node *left;  
    struct node *right;  
} *Tree;
```


Các thao tác trên cây nhị phân

Các loại cây nhị phân

1. Tạo node gốc cho cây.
2. Thêm vào node lá bên trái node p.
3. Thêm vào node lá bên phải node p.
4. Loại bỏ node lá bên trái node p.
5. Loại bỏ node lá bên phải node p.
6. Loại bỏ cả cây.
7. Tìm kiếm node trên cây.
8. Duyệt cây theo thứ tự trước.
9. Duyệt cây theo thứ tự giữa.
10. Duyệt cây theo thứ tự sau.

Các thao tác trên cây nhị phân

Khởi tạo cây nhị phân: Tạo lập một cây nhị phân ở trạng thái rỗng.

```
void Init(Tree *T){  
    *T=NULL; //Đưa cây T về trạng thái rỗng  
}
```

Cấp phát miền nhớ cho một node:

```
Tree GetNode(){  
    Tree p;//Khai báo một node kiểu Tree  
    p=new node; //Cấp phát miền nhớ cho node  
    return (p); //Trả lại node được cấp phát  
}
```


Các thao tác trên cây nhị phân

Giải phóng một node p cho cây T

```
void FreeNode(Tree p){  
    delete (p); //giải phóng node p  
}
```

Kiểm tra tính rỗng của cây T:

```
int isEmpty(Tree *T){  
    if(*T==NULL) //nếu T rỗng  
        return 1; //trả lại giá trị đúng  
    return 0; //trả lại giá trị sai  
}
```

Các thao tác trên cây nhị phân

Tạo một node cho cây T

```
Tree MakeNode( Item x){ //x là giá trị node cần bổ sung vào cây
    Tree p; //Khai báo một node kiểu Tree
    p = GetNode();//cấp phát miền nhớ cho p
    p->infor = x;    //thiết lập thành phần thông tin cho node
    p->left=NULL;    //tạo liên kết trái cho node
    p->right=NULL;   //Tạo liên kết phải cho node
    return (p); //trả lại node được tạo ra
}
```

Các thao tác trên cây nhị phân

Tìm node p có nội dung là x trên cây

```
Tree Search(Tree T, Item x) {  
    Tree p;  
    if(T==NULL) //Nếu T rỗng  
        return NULL; //trả lại giá trị NULL  
    if( T->infor==x)// Nếu node gốc là node cần tìm  
        return T; //trả lại node gốc  
    p = Search(T->left, x); //Tìm ở nhánh cây con trái  
    if ( p ==NULL) // nếu không thấy p ở nhánh cây con bên trái  
        p = Search(T->right,x); // tìm p ở nhánh cây con phải  
    return p;  
}
```

Các thao tác trên cây nhị phân

Tạo node gốc cho cây

```
Tree MakeRoot(Tree T, Item x){  
    if(T==NULL) {  
        T = MakeNode(x);  
    }  
    return T;  
}
```

Các thao tác trên cây nhị phân

Tạo node lá bên trái node có nội dung là x

```
void Add-Left(Tree T, Item x, Item y ) {  
    Tree p, q;  
    p = Search (T, x); //tìm node có nội dung là x trên cây  
    if (p==NULL ) { //nếu node có nội dung x không có trên cây  
        <thông báo node cha x không có thực>;  
        return; //không thể thêm được node lá trái  
    } else if ( (p -> left) !=NULL )) //nếu p đã có nhánh cây con bên trái  
        <thông báo node cha x có nhánh cây con trái>;  
        return; // không thêm được node lá trái  
    else {  
        q = MakeNode(y); // tạo node lá trái của p là q.  
        p -> left =q; //Node lá bên trái của p là q  
    }  
}
```


Các thao tác trên cây nhị phân

Loại bỏ node lá bên trái node có nội dung là x

```
void Remove-Left(Tree T, int x) {
    Tree p, q;
    p = Search (T, x); //tìm node có nội dung là x trên cây
    if (p==NULL) { //nếu node có nội dung x không có trên cây
        <thông báo node cha x không có thực>;
        return; //không thể loại bỏ được node lá trái
    } else if ( (p -> left)->right !=NULL || (p -> left)->left !=NULL ) //nếu p có nhánh cây con
        bên trái
        <thông báo node cha x có nhánh cây con trái>;
        return; // không thêm loại bỏ được cây con trái
    else {
        q = p -> left; // node lá trái là q.
        p -> left =NULL; //ngắt liên kết cho node p
        delete(q); //Loại bỏ node lá trái q
    }
}
```

Các thao tác trên cây nhị phân

Loại bỏ node lá bên phải node có nội dung là x

```
void Remove-Right(Tree T, int x) {  
    Tree p, q;  
    p = Search (T, x); //tìm node có nội dung là x trên cây  
    if (p==NULL) { //nếu node có nội dung x không có trên cây  
        <thông báo node cha x không có thực>;  
        return; //không thể loại bỏ được node lá phải  
    } //nếu p có nhánh cây con bên phải  
    else if ( (p -> right)->right !=NULL || (p -> right)->left !=NULL ) )  
        <thông báo node cha x có nhánh cây con phải>;  
        return; // không thêm loại bỏ được cây con trái  
    else {  
        q = p ->right; // node lá phải là q.  
        p -> right =NULL; //ngắt liên kết cho node p  
        delete(q); //Loại bỏ node lá phải q  
    }  
}
```


Các thao tác trên cây nhị phân

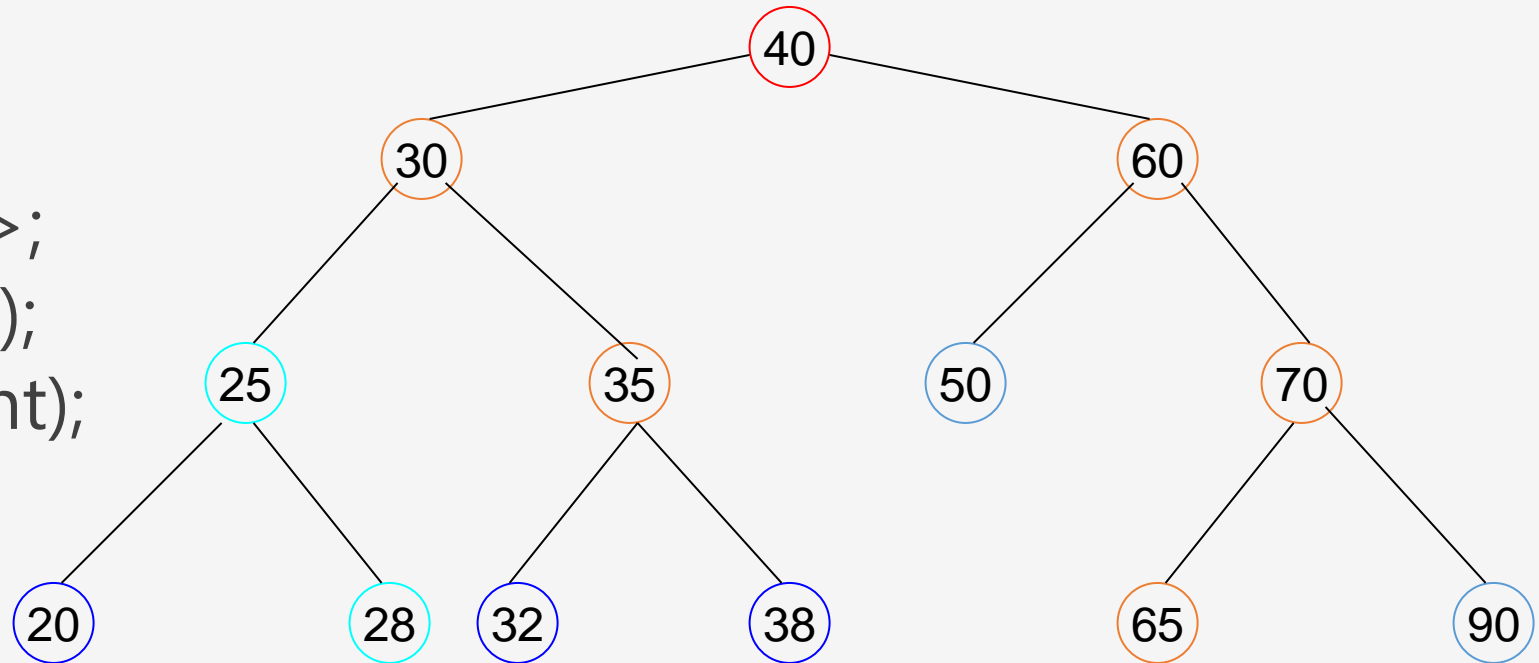

Duyệt cây theo thứ tự trước (Node-Left-Right)

```
void NLR(Tree T) {  
    if (T!=NULL) {  
        <Thăm node>;  
        NLR( T -> left);  
        NLR( T -> right);  
    }  
}
```

Ví dụ.

NLR(T) = 40, 30, 25, 20, 28, 35, 32, 38, 60, 50, 70, 65, 90.

Các thao tác trên cây nhị phân

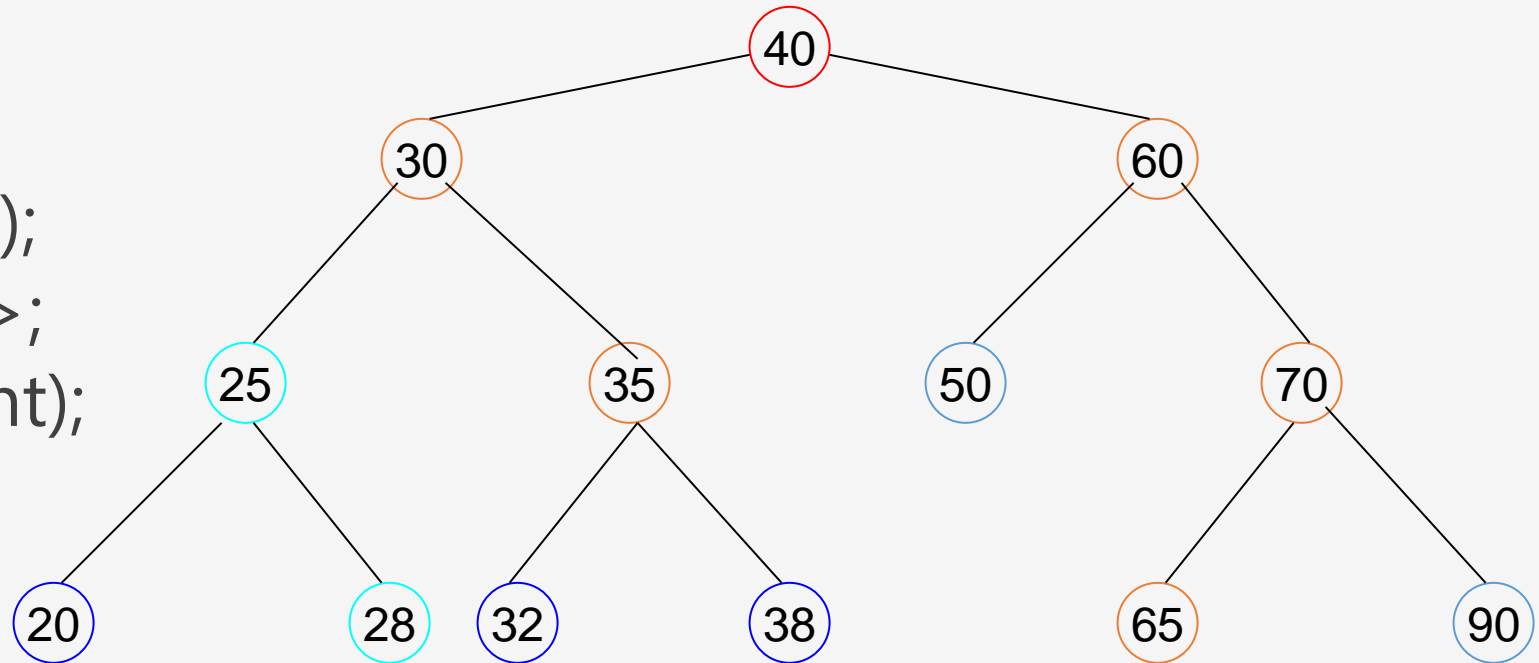

Duyệt cây theo thứ tự giữa (Left-Node-Right)

```
void LNR(Tree T) {  
    if (T != NULL) {  
        LNR(T -> left);  
        <Thăm node>;  
        LNR(T -> right);  
    }  
}
```

Ví dụ.

LNR(T) = 20, 25, 28, 30, 32, 35, 38, 40, 50, 60, 65, 70, 90.

Các thao tác trên cây nhị phân

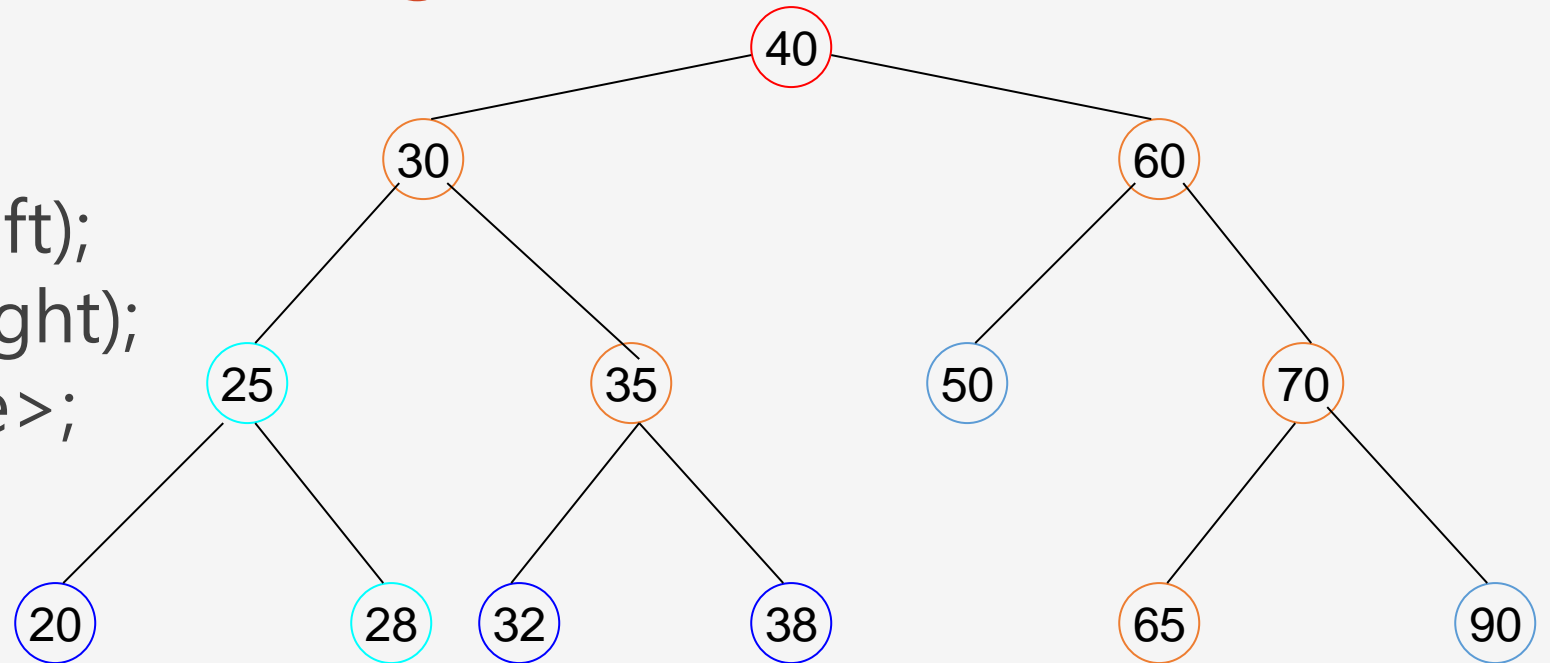

Duyệt cây theo thứ tự sau (Left-Right-Node)

```
void LRN (Tree T) {  
    if (T!=NULL) {  
        LRN ( T -> left);  
        LRN ( T -> right);  
        <Thăm node>;  
    }  
}
```

Ví dụ.

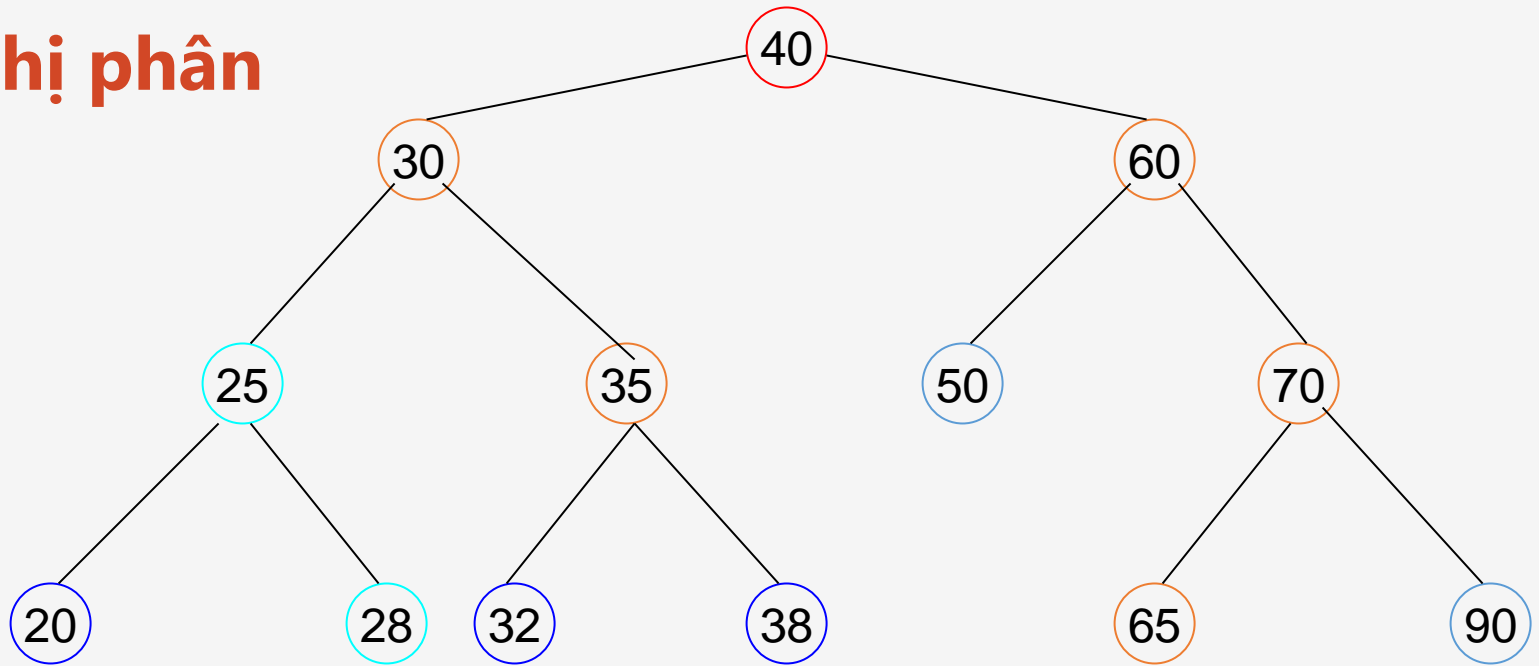
LRN (T) = 20, 28, 25, 32, 38, 35, 30, 50, 65, 90, 70, 60, 40.

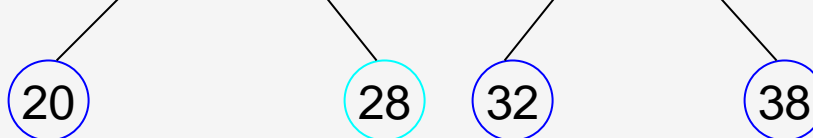
1. Tính kích thước cây nhị phân

```
int Size(Tree T) {  
    if (T==NULL)  
        return 0;  
    else  
        return(Size(T->left) + 1 + Size(T->right));  
}
```

```
graph TD; 40((40)) --- 30((30)); 40 --- 60((60)); 30 --- 25((25)); 30 --- 35((35)); 25 --- 20((20)); 25 --- 28((28)); 35 --- 32((32)); 35 --- 38((38)); 60 --- 50((50)); 60 --- 70((70)); 70 --- 65((65)); 70 --- 90((90));
```



```
int Size(Tree T) {
    if (T==NULL)
        return 0;
    else
        return(Size(T->left) + 1 + Size(T->right));
}
```


2. Xác định 2 cây nhị phân giống nhau hay không

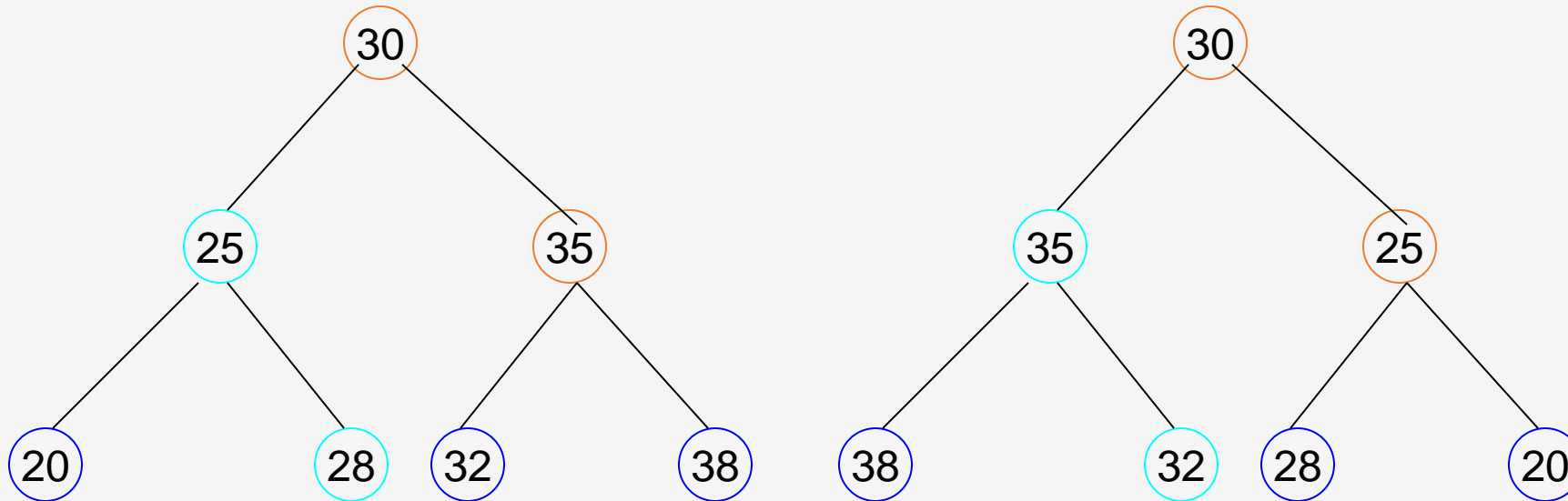
```
int identicalTrees(Tree T1, Tree T2) {  
    if (T1==NULL && T2==NULL) //nếu cả hai cây T1 và T2 đều  
    rỗng  
        return 1; //rõ ràng chúng giống nhau  
    if (T1!=NULL && T2!=NULL){ //nếu cả hai cây khác rỗng  
        return (T1->data == T2->data &&  
                identicalTrees(T1->left, T2->left) &&  
                identicalTrees(T1->right, T2->right) );  
    }  
    return 0; //một trong hai cây khác rỗng  
}
```

```
int maxDepth(Tree *T) {
    if (T==NULL)
        return -1;
    else {
        int lDepth = maxDepth(T->left); //Tìm độ cao của cây con trái
        int rDepth = maxDepth(T->right); //Tìm độ cao của cây con phải
        if (lDepth > rDepth)
            return(lDepth + 1);
        else
            return(rDepth + 1);
    }
}
```

4. Cây phản chiếu

```
void mirror(struct node* node) {  
    if (node == NULL)    return; //Nếu cây rỗng thì không phải làm gì  
    else { //Nếu cây không rỗng  
        struct node* temp; //Sử dụng node trung gian temp  
        mirror(node->left); //Gọi đến cây phản chiếu bên trái  
        mirror(node->right); //Gọi đến cây phản chiếu bên phải  
        temp = node->left; node->left = node->right;  
        node->right = temp; //Tráo đổi hai node trái và phải  
    }  
}
```

4. Cây phản chiếu

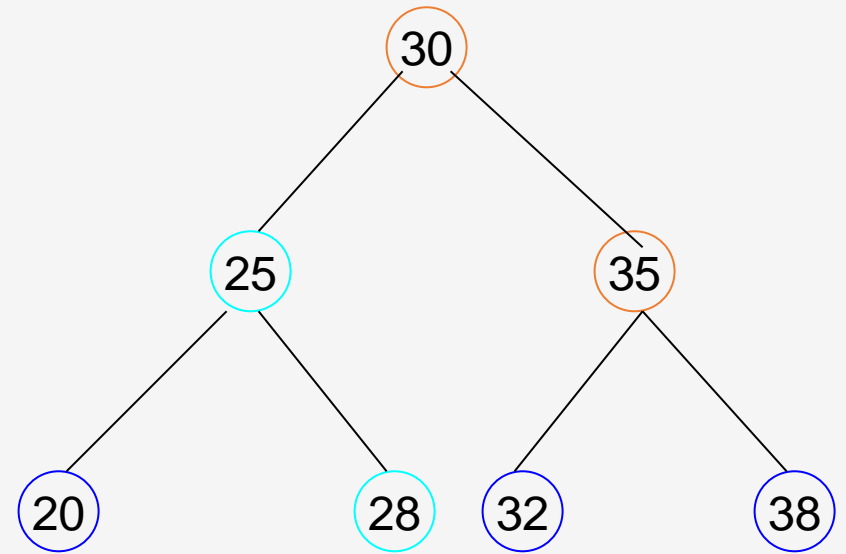

5. Tìm đường đi từ gốc đến lá

```
void printPathsRecur(struct node* node, int path[], int pathLen) {  
    if (node==NULL) return; //Nếu cây rỗng thì không phải làm gì  
    path[pathLen] = node->data; pathLen++; //Ghi nhận đường đi bắt đầu từ  
    gốc  
    if (node->left==NULL && node->right==NULL) //Node lá  
        printArray(path, pathLen); //Đường đi từ node gốc đến node lá  
    else {  
        printPathsRecur(node->left, path, pathLen); //Đi tiếp sang cây bên  
        trái  
        printPathsRecur(node->right, path, pathLen); //Đi tiếp sang    bên  
        phải  
    }  
}
```

6. Đếm số node lá trên cây

```
unsigned int getLeafCount(struct node*  
node) {  
    if(node == NULL) //Nếu cây rỗng  
        return 0; //Số node lá là 0  
    if(node->left == NULL && node->  
right == NULL) //Nếu cây có một node  
        return 1; //Số node lá là  
1  
    else //Nếu cây có ít nhất một cây con  
        return getLeafCount(node->  
left) + getLeafCount(node->right);  
}
```

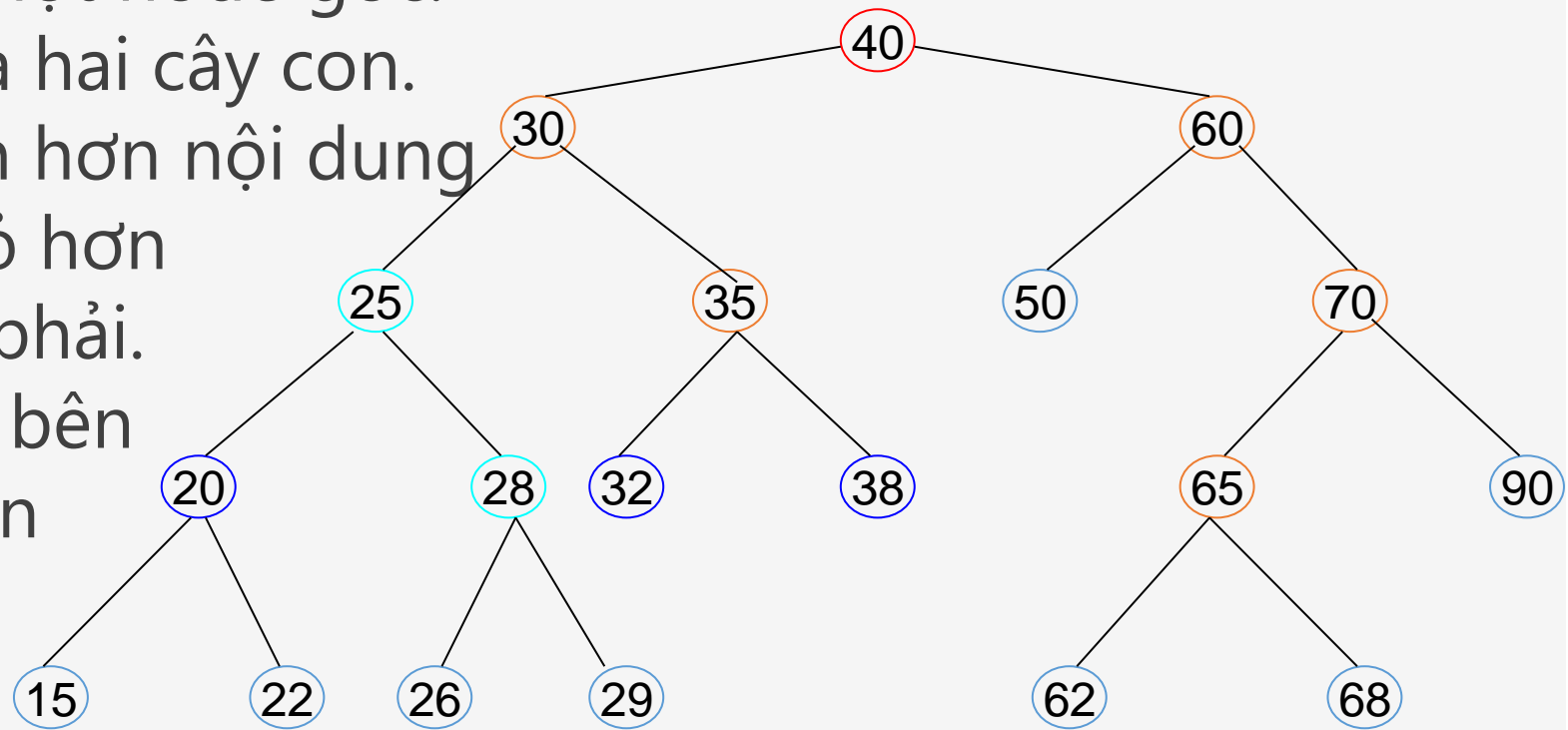

Cây nhị phân tìm kiếm

Cây nhị phân thỏa mãn điều kiện:

- Hoặc là rỗng hoặc có một node gốc.
- Mỗi node gốc có tối đa hai cây con.
- Nội dung node gốc lớn hơn nội dung node con bên trái và nhỏ hơn nội dung node con bên phải.
- Hai cây con bên trái và bên phải cũng hình thành nên hai cây tìm kiếm.

Biểu diễn cây nhị phân tìm kiếm

Giống như cây nhị phân thông thường.

```
typedef struct node {
    Item infor; //Thông tin của node
    struct node *left; //Con trỏ sang cây con trái
    struct node *right; //Con trỏ sang cây con phải
} *Tree;
```

Cây nhị phân tìm kiếm

Các thao tác trên cây nhị phân tìm kiếm

1. Tạo node gốc cho cây.
2. Thêm vào node vào cây tìm kiếm.
3. Loại bỏ node trên cây tìm kiếm.
4. Tìm kiếm node trên cây.
5. Xoay trái cây tìm kiếm
6. Xoay phải cây tìm kiếm
7. Duyệt cây theo thứ tự trước.
8. Duyệt cây theo thứ tự giữa.
9. Duyệt cây theo thứ tự sau.

Cây nhị phân tìm kiếm

Khởi tạo cây nhị phân tìm kiếm:

```
void Init(Tree *T){  
    *T=NULL; //Đưa cây T về trạng thái rỗng  
}
```

Cấp phát miền nhớ cho một node:

```
Tree GetNode(){  
    Tree p;//Khai báo một node kiểu Tree  
    p=new node; //Cấp phát miền nhớ cho node  
    return (p); //Trả lại node được cấp phát  
}
```

Cây nhị phân tìm kiếm

Giải phóng một node p cho cây T

```
void FreeNode(Tree p){  
    delete (p); //giải phóng node p  
}
```

Kiểm tra tính rỗng của cây T

```
int isEmpty(Tree *T){  
    if(*T==NULL) //nếu T rỗng  
        return 1; //trả lại giá trị đúng  
    return 0; //trả lại giá trị sai  
}
```

```
Tree MakeNode( Item x){ //x là giá trị node cần bổ sung vào cây
    Tree p; //Khai báo một node kiểu Tree
    p = GetNode();//cấp phát miền nhớ cho p
    p->infor = x;    //thiết lập thành phần thông tin cho node
    p->left=NULL;    //tạo liên kết trái cho node
    p->right=NULL;   //Tạo liên kết phải cho node
    return (p); //trả lại node được tạo ra
}
```


Cây nhị phân tìm kiếm

Tìm node có nội dung là x trên cây tìm kiếm T:

```
Tree Search(Tree T, Item x){
    Tree p = T; //p trở đến node gốc của cây
    if ( p!=NULL ) { //nếu p không phải là NULL
        if (x < T -> infor )      p = Search( T->left, x);
        else p = Search(T ->right, x);
    }
    return(p);
}
```

Cây nhị phân tìm kiếm

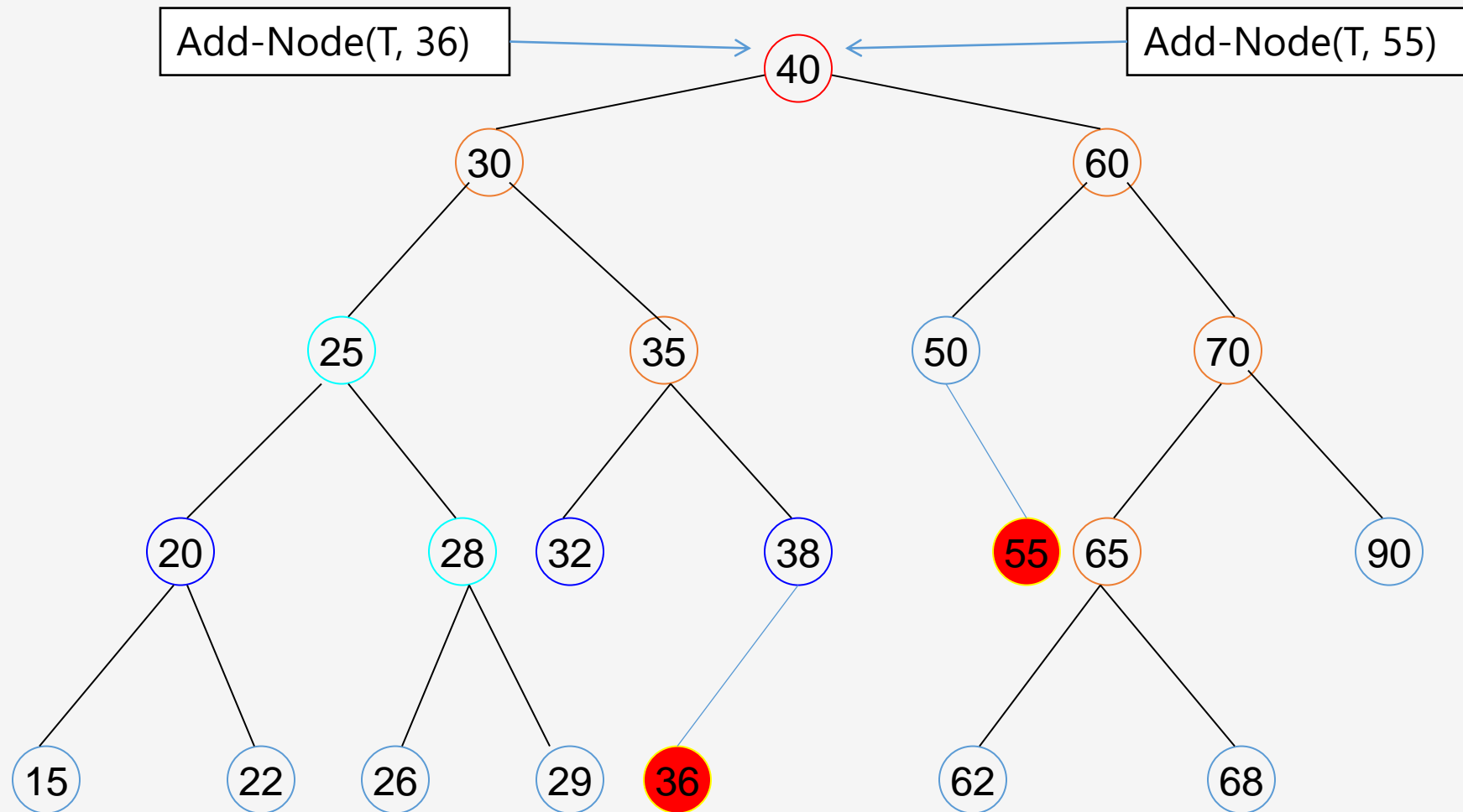
Tìm node có nội dung là x trên cây tìm kiếm T (không đệ qui):

```
Tree Search(Tree T, Item x){  
    Tree p = T; //p trở đến node gốc của cây  
    while (p != NULL) { //Lặp trong khi p khác NULL  
        if (x == p->infor) return (p); //Nếu x trùng với p  
        else if (x < p->infor) p = p -> left; //nếu x nhỏ hơn p  
        else p = p -> right; // nếu x lớn hơn p  
    }  
    return(p);  
}
```

Cây nhị phân tìm kiếm

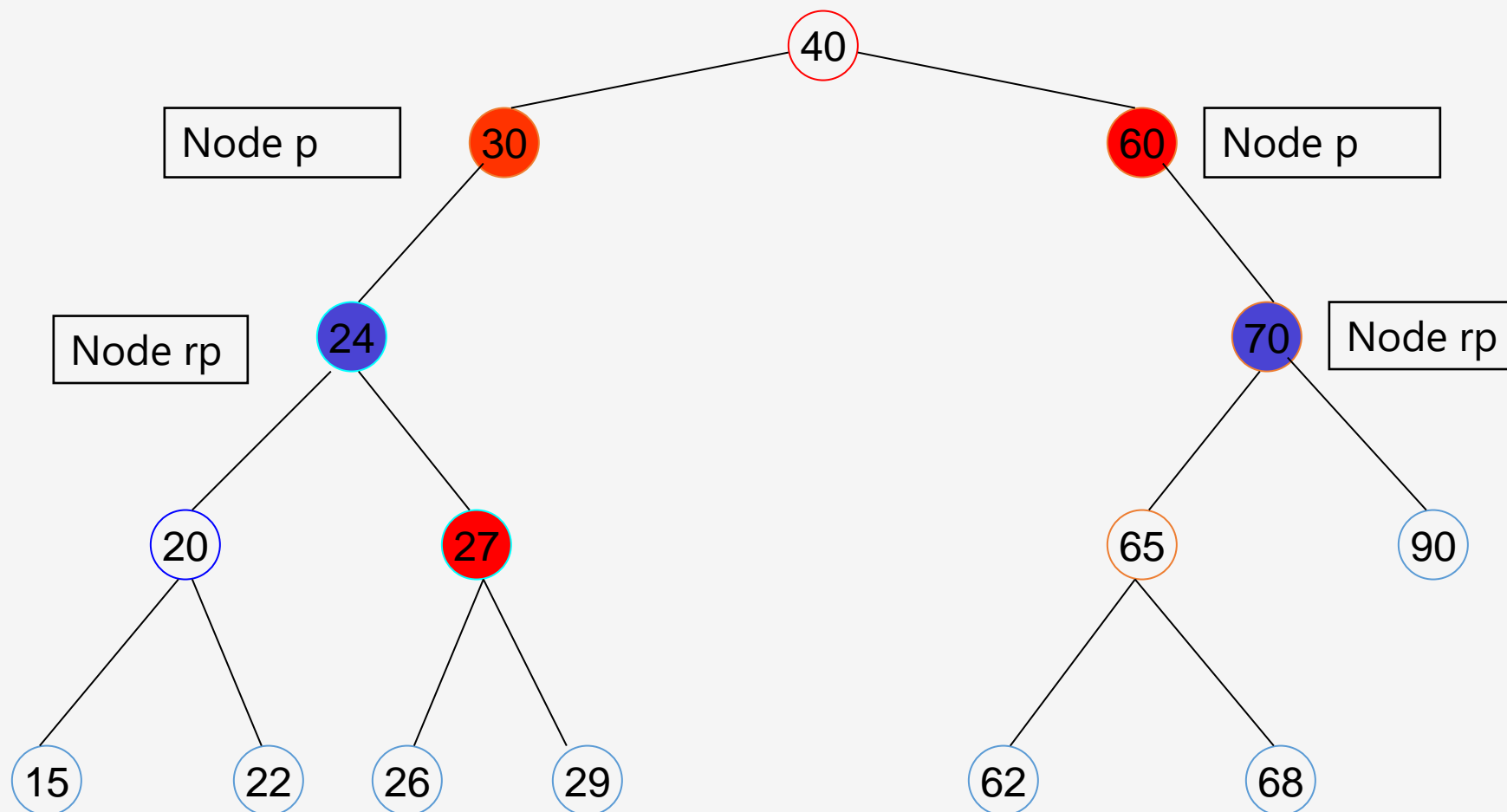
Thêm node vào cây nhị phân tìm kiếm

Cây nhị phân tìm kiếm

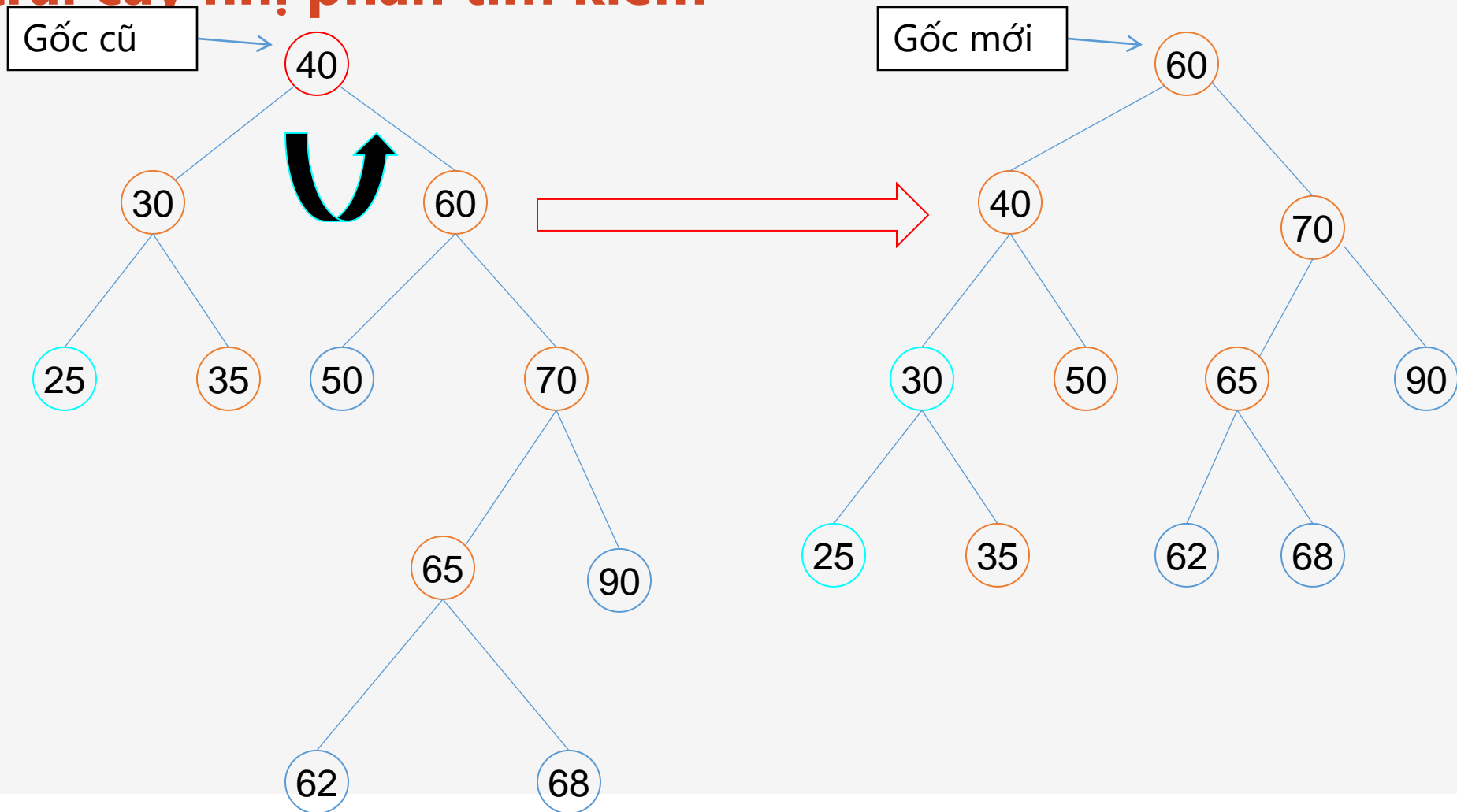
Loại node trên cây nhị phân tìm kiếm

Cây nhị phân tìm kiếm

Xoay trái cây nhị phân tìm kiếm

Cây nhị phân tìm kiếm

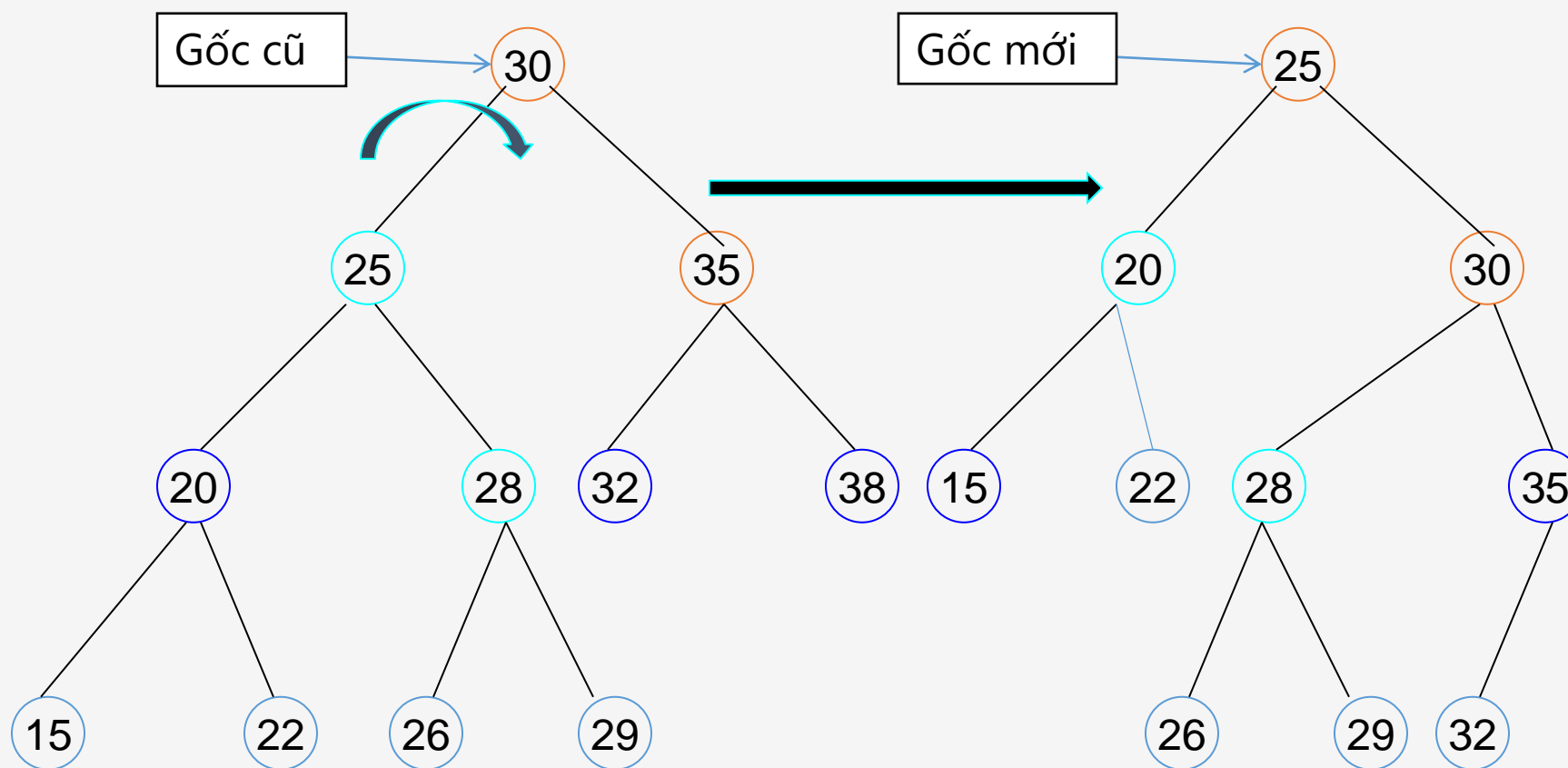
Xoay trái cây nhị phân tìm kiếm

```
Tree RotateLeft (Tree T ) {  
    Tree p = T; // p trỏ đến node gốc của cây  
    if ( T==NULL)  
        <Cây rỗng>;  
    else if (T -> right == NULL)  
        <T không có cây con phải>;  
    else {  
        p = T -> right; //p trỏ đến cây con phải  
        T -> right = p ->left; //T trỏ đến node trái của p  
        p -> left = T; //Thiết lập liên kết trái cho p  
    }  
    return(p);  
}
```

Cây nhị phân tìm kiếm

Xoay phải cây nhị phân tìm kiếm

Cây nhị phân tìm kiếm

Xoay phải cây nhị phân tìm kiếm

```
Tree RotateRight (Tree T ) {  
    Tree p = T; // p trỏ đến node gốc của cây  
    if ( T==NULL)  
        <Cây rỗng>;  
    else if (T -> left == NULL)  
        <T không có cây con trái>;  
    else {  
        p = T -> left; //p trỏ đến cây con trái  
        T -> left = p ->right; //T trỏ đến node phải của p  
        p -> right = T; //Thiết lập liên kết phải cho p  
    }  
    return(p);  
}
```


Cây nhị phân tìm kiếm cân bằng

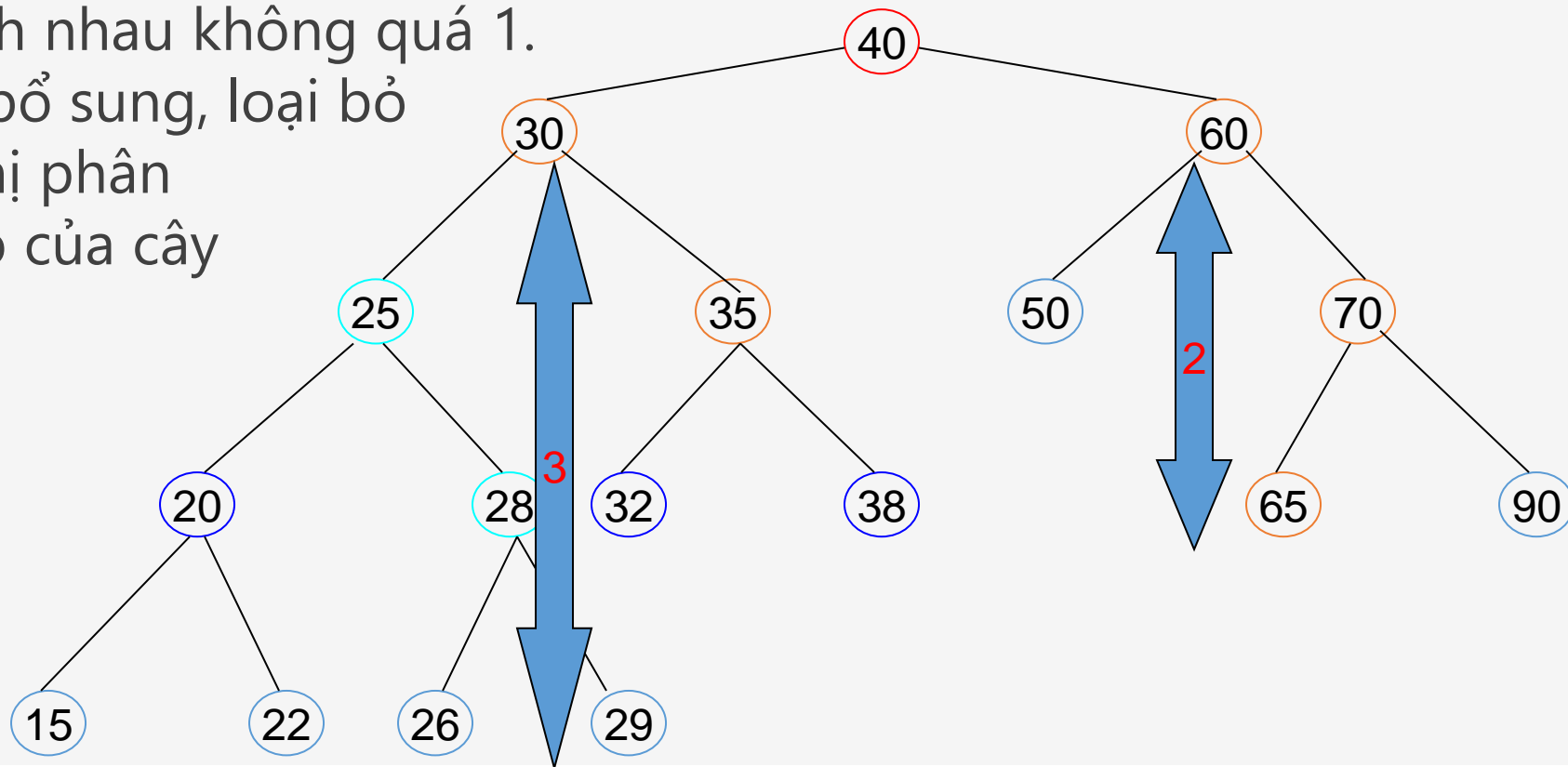

Khái niệm

Là cây nhị phân tìm kiếm tự cân bằng. (Adelson-Velsky and Landis)

Cây tìm kiếm cân bằng có tính chất độ cao của cây con bên trái và độ cao cây con bên phải chênh lệch nhau không quá 1.

Cho phép ta tìm kiếm, bổ sung, loại bỏ node nhanh hơn cây nhị phân thông thường vì độ cao của cây luôn là $O(\log(n))$.

Cây nhị phân tìm kiếm cân bằng

$lh(p)$, $rh(p)$ là chiều sâu của cây con trái và chiều sâu của cây con phải.

$bf(p) = lh(p) - rh(p)$ là chỉ số cân bằng của node p

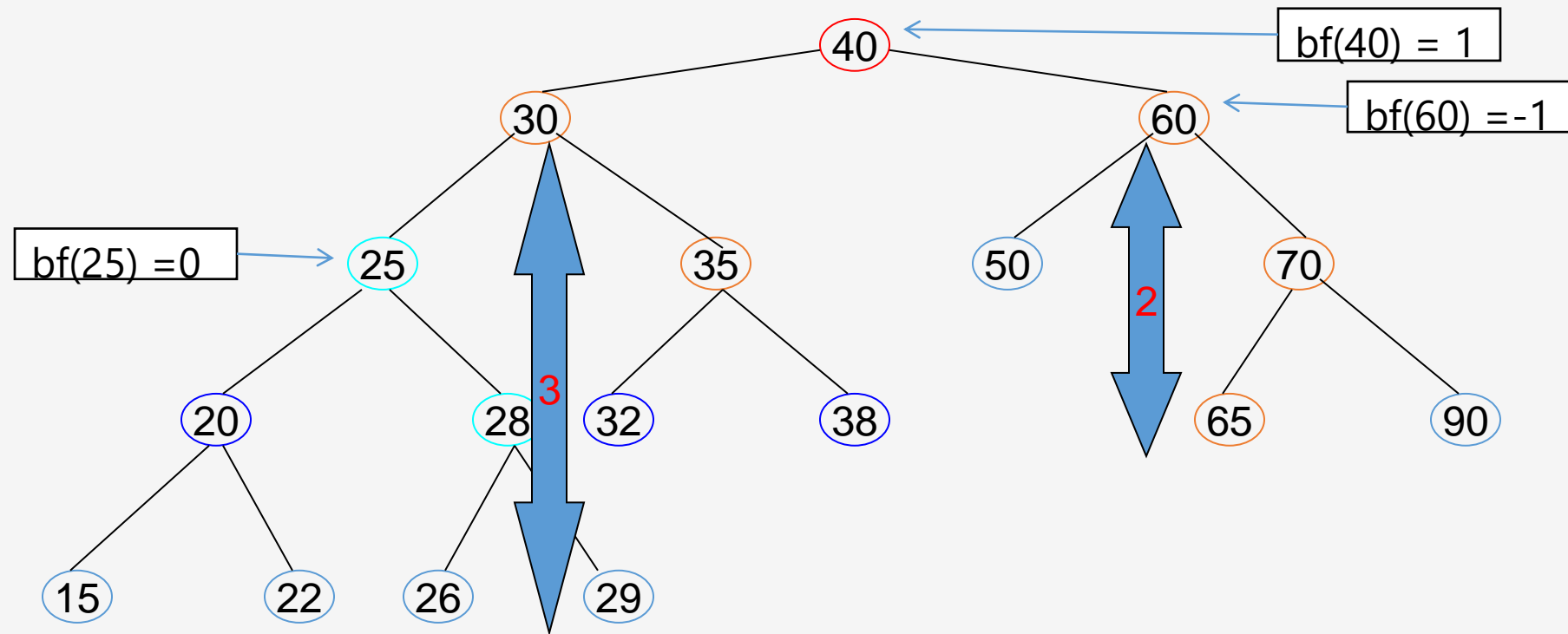
Các trường hợp:

$lh(p) = rh(p) \leftrightarrow bf(p) = 0$: node p cân bằng tuyệt đối.

$lh(p) = rh(p) + 1 \leftrightarrow bf(p) = 1$: node p lệch về phía trái.

$lh(p) = rh(p) - 1 \leftrightarrow bf(p) = -1$: node p lệch về phía phải.

Cây nhị phân tìm kiếm cân bằng

Cây nhị phân tìm kiếm cân bằng

Thêm node vào cây nhị phân tìm kiếm cân bằng

Bước 1. Thực hiện thêm node w vào cây tìm kiếm giống như cây thông thường.

Bước 2. Đi lên từ nút w và tìm nút không cân bằng đầu tiên.

Gọi z là nút không cân bằng đầu tiên, y là con của z đi trên đường từ w đến z và x là cháu của z đi trên đường từ w đến z .

Bước 3. Cân bằng lại cây bằng các phép quay thích hợp tại cây con gốc.

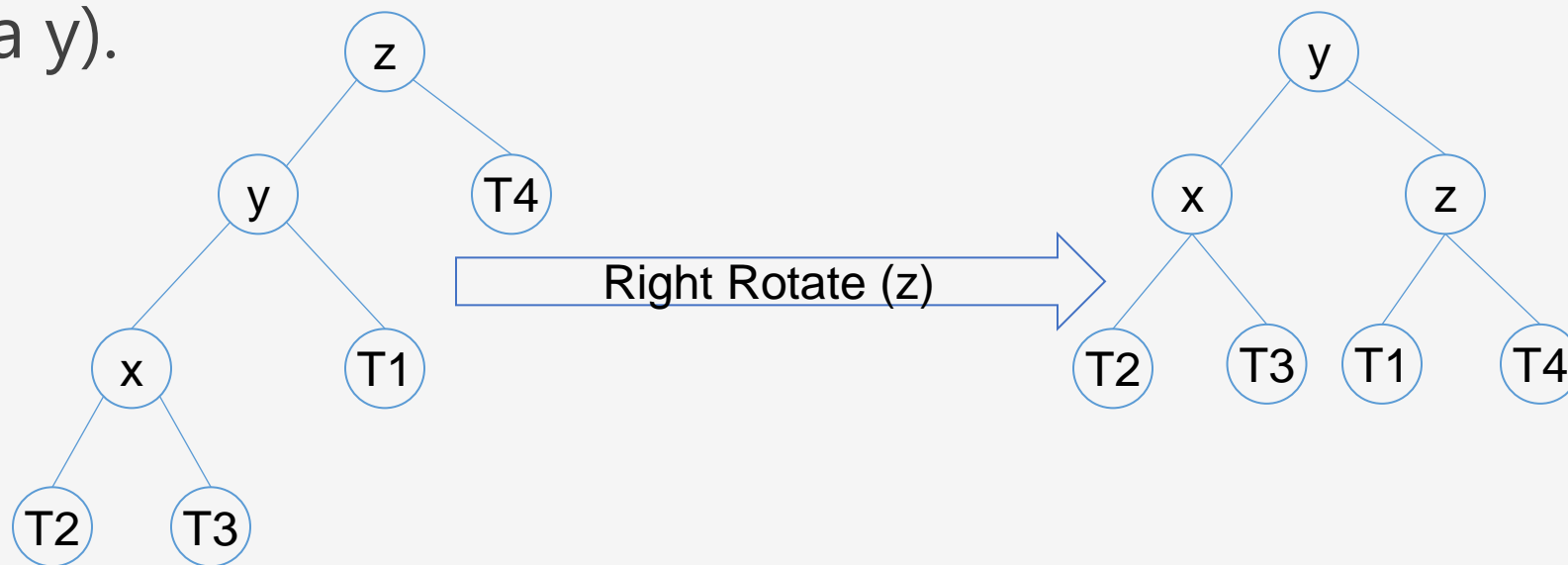
Cây nhị phân tìm kiếm cân bằng

Thêm node vào cây nhị phân tìm kiếm cân bằng

Giả sử T1, T2, T3, T4 là các cây con gốc z, khi đó các phép cân bằng lại (re-balance) được mô tả như sau:

Trường hợp left-left-case: (Node y là node con trái của z và x là node con trái của y).

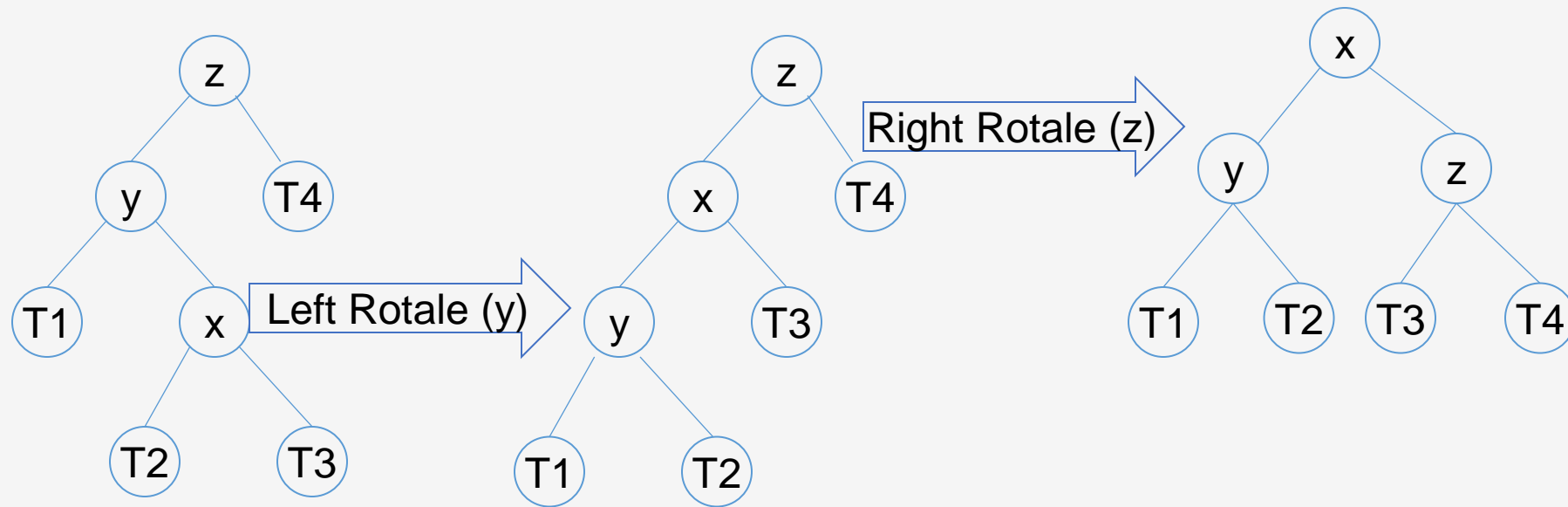

Cây nhị phân tìm kiếm cân bằng

Thêm node vào cây nhị phân tìm kiếm cân bằng

Trường hợp left-right-case: Node y là node con trái của z và x là node con phải của y.

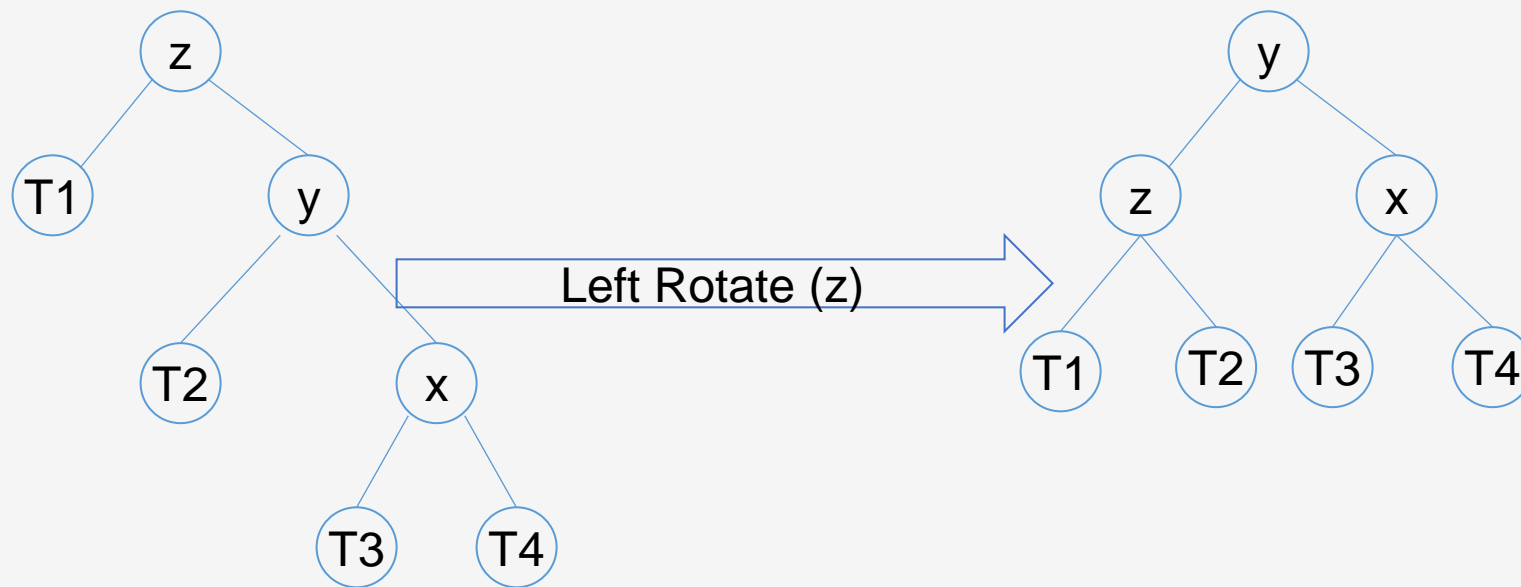

Cây nhị phân tìm kiếm cân bằng

Thêm node vào cây nhị phân tìm kiếm cân bằng

Trường hợp right-right-case: Node y là node con phải của z và x là node con phải của y.

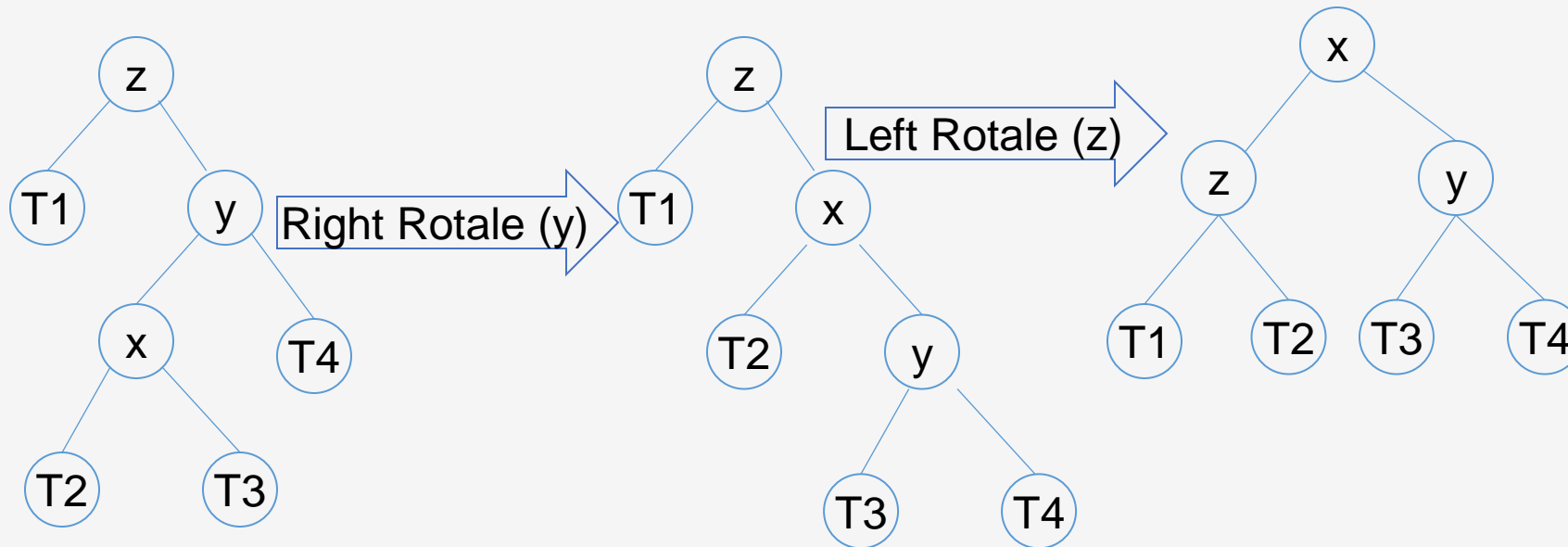

Cây nhị phân tìm kiếm cân bằng

Thêm node vào cây nhị phân tìm kiếm cân bằng

Trường hợp right-left-case: Node y là node con phải của z và x là node con trái của y.

Cây nhị phân tìm kiếm cân bằng

Loại node trên cây nhị phân tìm kiếm cân bằng

Bước 1. Thực hiện loại node w như cây tìm kiếm thông thường.

Bước 2. Đi lên tìm nút không cân bằng đầu tiên (z). y là cây con có chiều cao lớn hơn của z và x là con có chiều cao lớn hơn của y. Lưu ý rằng các định nghĩa của x và y khác với phần chèn.

Bước 3. Cân bằng lại cây bằng các phép quay thích hợp.

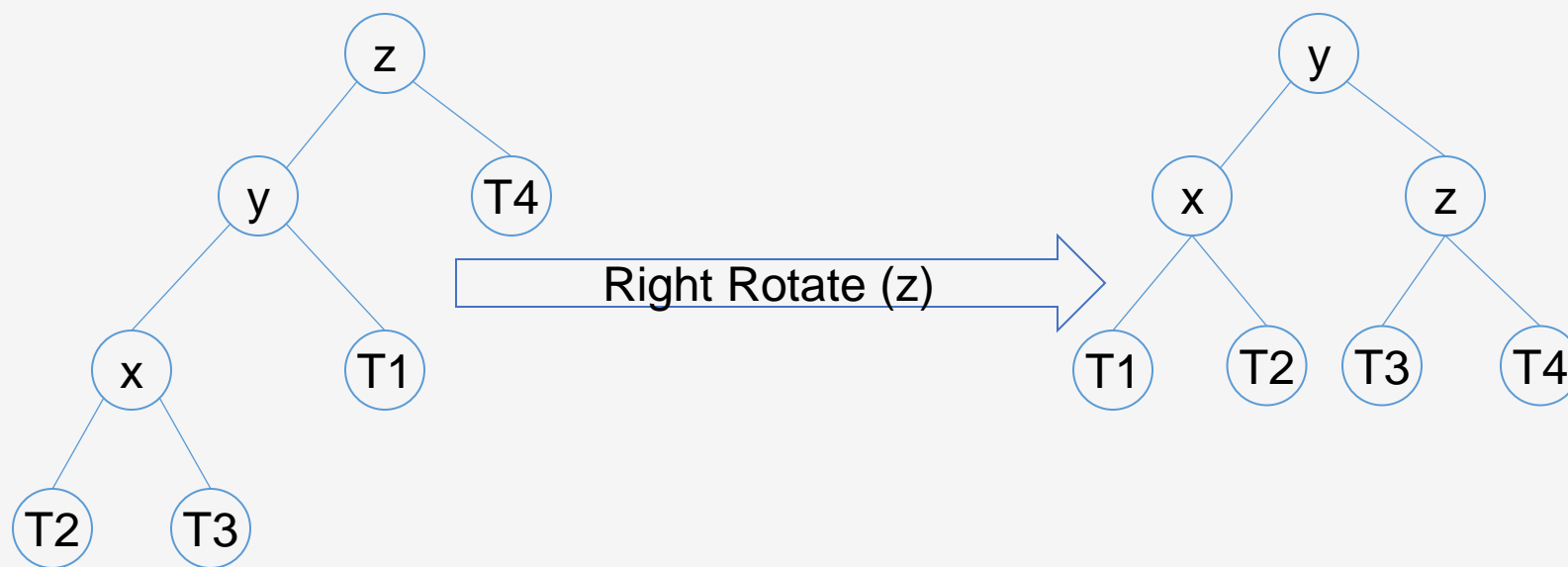
Cây nhị phân tìm kiếm cân bằng

Loại node trên cây nhị phân tìm kiếm cân bằng

Giả sử T1, T2, T3, T4 là các cây con gốc z, khi đó các phép cân bằng lại (re-balance) được mô tả như sau:

Trường hợp left-left-case: y là con trái của z và x là con trái của y

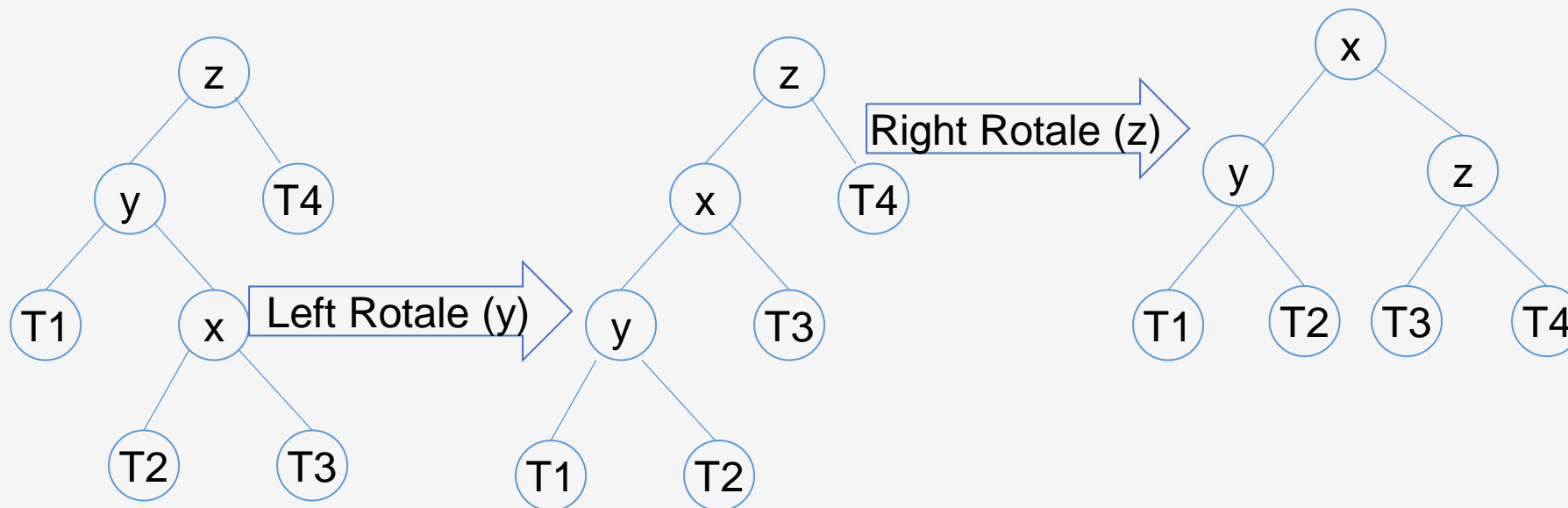

Cây nhị phân tìm kiếm cân bằng

Loại node trên cây nhị phân tìm kiếm cân bằng

Trường hợp left-right-case: y là con bên trái của z và x là con bên phải của y

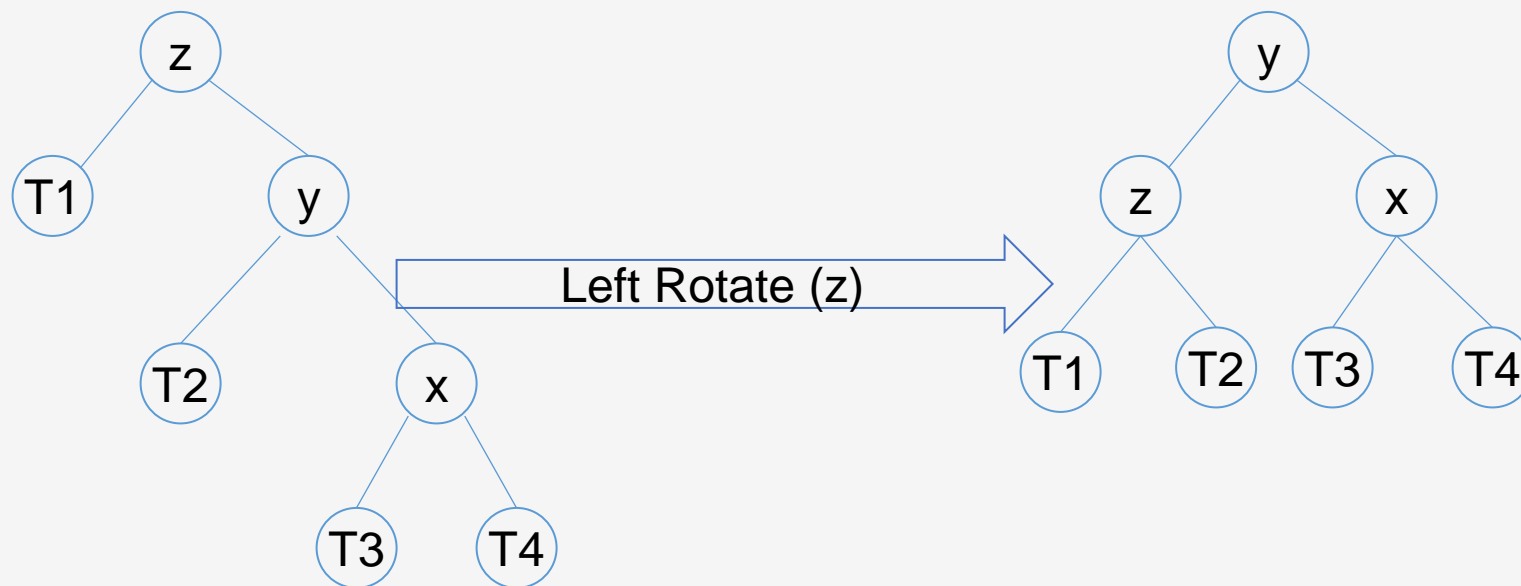

Cây nhị phân tìm kiếm cân bằng

Loại node trên cây nhị phân tìm kiếm cân bằng

Trường hợp right-right-case: y là con bên phải của z và x là con bên phải của y

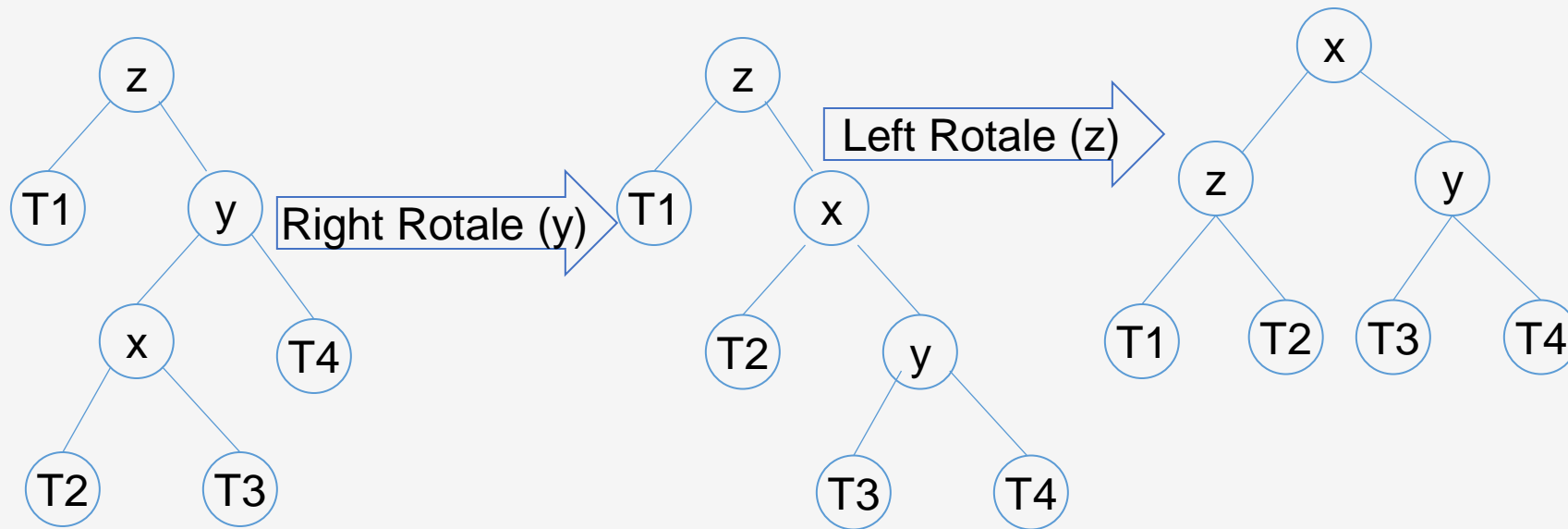

Cây nhị phân tìm kiếm cân bằng

Loại node trên cây nhị phân tìm kiếm cân bằng

Trường hợp right-left-case: y là con bên phải của z và x là con bên trái của y

Cây nhị phân tìm kiếm cân bằng

Cài đặt cây nhị phân tìm kiếm cân bằng

Khai báo node cây AVL:

```
struct node {  
    int key;//thành phần dữ liệu  
    struct node *left; //thành con trỏ đến cây con trái  
    struct node *right; //thành con trỏ đến cây con phải  
    int height; // chiều cao cây  
};
```

Cây nhị phân tìm kiếm cân bằng

Phép xoay phải (rightRotation)

```
struct node *rightRotate(struct node *y) {  
    struct node *x = y->left; //x trở đến node bên trái của y  
    struct node *T2 = x->right; //T2 là cây con phải của x->right  
    //Thực hiện quay phải tại y  
    x->right = y; y->left = T2;  
    //Cập nhật lại chiều cao  
    y->height = max(height(y->left), height(y->right))+1;  
    x->height = max(height(x->left), height(x->right))+1;  
    return x;  
}
```

Cây nhị phân tìm kiếm cân bằng

Phép xoay trái (leftRotation)

```
struct node *leftRotate(struct node *x) {  
    struct node *y = x->right;  
    struct node *T2 = y->left;  
    // thực hiện quay trái  
    y->left = x; x->right = T2;  
    // cập nhật độ cao  
    x->height = max(height(x->left), height(x->right))+1;  
    y->height = max(height(y->left), height(y->right))+1;  
    // trả lại gốc mới root  
    return y;  
}
```